

**BANKACILIK DÜZENLEME VE DENETLEME
KURUMU**

**TÜRK BANKACILIK SEKTÖRÜ
KUR RİSKİ DEĞERLENDİRME
RAPORU**

Haziran 2006

Bu Rapor kamuoyunu bilgilendirme amacıyla, Haziran 2005- Mayıs 2006 dönemine ilişkin Türk bankacılık sektörünün toplulaştırılmış verileri üzerinden hazırlanmış olup, içinde yer alan bilgi ve verilere dayanılarak verilecek yatırım ve benzeri kararların sonuçlarından BDDK sorumlu tutulamaz.

Görüş ve Önerileriniz İçin:

Serdar SÜMER- (212) 337 71 17 - ssumer@bddk.org.tr

Aydan AYDIN İNAN – (212) 337 71 24 - ainan@bddk.org.tr

Ela DOĞAN GÖLÖNÜ – (212) 337 71 23 - edogan@bddk.org.tr

İÇİNDEKİLER

TABLO DİZİNİ	2
GRAFİK DİZİNİ	3
KISALTMALAR	4
YÖNETİCİ ÖZETİ	5
GİRİŞ	8
1. YABANCI PARA NET GENEL POZİSYONUNUN GELİŞİMİ	10
1.1. Türk Bankacılık Sektörü Yabancı Para Net Genel Pozisyonu.....	10
1.2. Banka Grupları Bazında YPNGP'nin Gelişimi (01.07.2005-26.05.2006).....	13
1.2.1. Kamu Bankaları.....	13
1.2.2. Özel Bankalar.....	14
1.2.3. Yabancı Bankalar.....	17
1.2.4. Kalkınma ve Yatırım Bankaları.....	18
1.2.5. TMSF Bankaları.....	19
1.3. Türk Bankacılık Sektörünün Konsolide Bazda YPNGP (30.06.2005-31.03.2006).....	20
1.4. Banka Grupları Bazında Konsolide YPNGP'nin Gelişimi (01.07.2005-26.05.2006).....	20
1.5. Türk Bankacılık Sektörü Yabancı Para Pozisyonunun Döviz Cinsleri İtibariyle Dağılımı.....	22
2. KUR - FAİZ RİSKİ İLİŞKİSİ	25
2.1. Türk Bankacılık Sektörünün Aktif Pasif Yönetimi.....	27
2.2. T.Bankacılık Sektörünün Yeniden Fiy. Dönemine Göre Döviz Bazında GAP Analizi.....	29
3. TÜREV SÖZLEŞMELER	32
SONUÇ	36
KAYNAKÇA	39

TABLO DİZİNİ

Tablo 1: Türk Bankacılık Sektörü YPNGP'sinin Haftalık Seyri (01.07.2005-26.05.2006).....	11
Tablo 2: Kamu Bankaları Grubu YPNGP'sinin Haftalık Seyri (01.07.2005-26.05.2006).....	14
Tablo 3: Özel Bankalar Grubu YPNGP'sinin Haftalık Seyri (01.07.2005-26.05.2006).....	16
Tablo 4: Yabancı Bankalar Grubu YPNGP'sinin Haftalık Seyri (01.07.2005-26.05.2006)	17
Tablo 5: Kalkınma ve Yat. Bankaları Grubu YPNGP'sinin Haftalık Seyri (01.07.2005-26.05.2006) 18	
Tablo 6: TMSF Bankaları Grubu YPNGP'sinin Haftalık Seyri (01.07.2005-26.05.2006).....	19
Tablo 7: Türk Bankacılık Sektörünün Konsolide Bazda YPNGP'si (30.06.2005-31.03.2006).....	20
Tablo 8: Kamu Bankalarının Konsolide Bazda YPNGP'si (30.06.2005-31.03.2006).....	21
Tablo 9: Özel Bankaların Konsolide Bazda YPNGP'si (30.06.2005-31.03.2006)	21
Tablo 10: Yabancı Bankaların Konsolide Bazda YPNGP'si (30.06.2005-31.03.2006).....	21
Tablo 11: Kalkınma ve Yatırım Bankalarının Konsolide Bazda YPNGP'si (30.06.2005-31.03.2006)22	
Tablo 12: TMSF Bankalarının Konsolide Bazda YPNGP'si (30.06.2005-31.03.2006)	22
Tablo 13: T. Bankacılık Sektörü YP Poz. Döviz Cinsleri İtibariyle Dağ. (15.07.2005-26.05.2006) ...	24
Tablo 14: T. Bankacılık Sektörünün Yeniden Fiy. Dönemine Göre Döviz Bazında GAP Analizi.....	30
Tablo 15: Türk Bankacılık Sektörünün Akdettiği Türev Sözleşmelerin Üzerine Yazıldıkları Varlıklar ve Organize Piyasaların Ağırlığı.....	33

GRAFİK DİZİNİ

Grafik 1: Türk Bankacılık Sektörü YP Pozisyonun Haftalık Seyri (01.07.2005-26.05.2006).....	10
Grafik 2: Türk Bankacılık Sektörü Bilanço Dışı Pozisyonu Bileşenleri (01.07.2005-26.05.2006).....	12
Grafik 3: Swap/ TP Cinsinden Tüketici Kredileri.....	12
Grafik 4: Özel Bankalar Grubu Forward – Swap Gelişimi.....	15
Grafik 5: Türk Bankacılık Sektörünün Konsolide Bazda YPNGP’si (30.06.2005-31.03.2006)	20
Grafik 6: USD ve EUR Bazında Bilanço İçi Net Pozisyon (01.07.2005-26.05.2006)	23
Grafik 7: 2005 Yılı USD Getiri Oynaklığı (%) (10 Günlük Hareketli Ortalama)	25
Grafik 8: 2005-2006/2 Yılı USD ve EUR Kuru ile \$/€ Çapraz Kuru	26
Grafik 9: Döviz Cinslerine Göre Vadeye Duyarlı Fon Akım Tablosu (2004/Aralık- 2005/Aralık)....	28
Grafik 10: Döviz Cinslerine Göre Vadeye Duyarlı Fon Akım Tablosu (2005/Aralık- 2006/Nisan)...	29
Grafik 11: TP Pozisyonlardaki GAP Analizi	31
Grafik 12: TP Getiri Eğrisindeki Değişim	31
Grafik 13: Türev Sözleşmelerin Gelişimi	32
Grafik 14: Önem Arzeden Türev Sözleşmelerin Dağılımı (Mart 2006)	33
Grafik 15: Önem Arzeden Türev Sözleşmelerin Karşı Taraf Bazında Dağılımı	34
Grafik 16: Karşı Tarafı Türkiye’de Yerleşikler Olan Önem Arzeden Türev Sözleşmeler	34
Grafik 17: Bankaların Kendi Risk Grubu İle Gerçekleştirdikleri Önem Arzeden Türev Sözleşmeler (Mart 2006)	35

KISALTMALAR

ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
CHF	: İsviçre Para Birimi
DE	: Döviz Endeksli
DEK	: Döviz Endeksli Kredi
DTH	: Döviz Tevdiat Hesabı
EUR	: Avrupa Birliği Para Birimi
FED	: Amerika Birleşik Devletleri Merkez Bankası
GBP	: İngiltere Para Birimi
JPY	: Japonya Para Birimi
K/Z	: Kar-Zarar
OM	: Off Shore Merkezlerde Kurulu Mali Kuruluşlar
OTC	: Over The Counter (Tezgah Üstü Piyasa)
PAOA	: Para Alım Opsiyon Alım
PAOS	: Para Alım Opsiyon Satım
PSOA	: Para Satım Opsiyon Alım
PSOS	: Para Satım Opsiyon Satım
RAV	: Risk Ağırlıklı Varlıklar
SD	: On Shore Merkezlerde Kurulu Mali Olmayan Kuruluşlar
SM	: On Shore Merkezlerde Kurulu Mali Kuruluşlar
SPAL	: Swap Para Alım
SPSA	: Swap Para Satım
SYSR	: Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu
TCMB	: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TMSF	: Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu
TP	: Türk Parası
TÜFE	: Tüketici Fiyat Endeksi
USD	: Amerika Birleşik Devletleri Para Birimi
VDAL	: Vadeli Döviz Alım (Forward)
VDSA	: Vadeli Döviz Satım (Forward)
YP	: Yabancı Para
YPNGP	: Yabancı Para Net Genel Pozisyonu

YÖNETİCİ ÖZETİ

Dalgalı kur sisteminin benimsenmesi ile birlikte taşınan yabancı para (YP) pozisyonlardan kaynaklanan risklerin yönetimi bankalar açısından son derece önemli hale gelmiştir. Buna ilaveten global sermaye hareketlerinin oynaklığı ve hacmi ile birlikte kur değişimleri ve bununla beraber faiz değişiklikleri ile ilgili belirsizlikler artmıştır. Belirsizliklerin artış gösterdiği böyle bir ortamda bankaların taşıdıkları kur riski ile faiz riski ve bu iki riskten korunmakta kullanılan türev sözleşmeler, özellikle irdelenmesi gereken alanlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmanın amacı yukarıda sayılan konuların detaylı olarak sektör genelinde analizinin yapılmasıdır.

Türk bankacılık sektörü genel olarak bilanço içinde YP’de açık pozisyon taşımaktadır. Taşınan bu pozisyon özellikle 17 Şubat 2006 haftasından itibaren artış göstermiştir. Bankalar bilanço içinde taşıdıkları bu pozisyonu bilanço dışı işlemler ile yasal sınırlar içerisine çekmektedir. Bilanço içinde taşınan kısa pozisyonun yasal sınırlar içerisinde tutulabilmesi için başvuru en önemli bilanço dışı işlem türü swap sözleşmeleridir. Swap sözleşmelerinin ağırlığı Mayıs 2006’nın ikinci yarısından itibaren forward sözleşmeler lehine azalmaya başlamıştır.

Bankaların taşıdıkları pozisyon riski ve bunun yönetimine ilişkin stratejiler banka grupları bazında farklılık göstermektedir. Özel bankalar bilanço içinde en fazla kısa pozisyon taşıyan, buna bağlı olarak da bilanço dışı işlemleri en fazla kullanan grubu oluşturmaktadır. Buna karşın kamu bankaları genel olarak bilanço içinde uzun pozisyon taşımakta olup, bilanço dışı işlemler önemli bir boyutta değildir. Diğer taraftan, yabancı bankalar Şubat 2006 tarihinden itibaren özel bankalar ile aynı yönde pozisyon almaya başlamıştır. Kalkınma ve yatırım bankaları net genel pozisyonda kamu bankaları ile benzer yönde pozisyon taşımakla birlikte, bilanço dışında özel bankalarla benzer şekilde yoğun olarak türev ürünleri kullanmaktadır. TMSF bankası ise kayda değer bir YP pozisyon hacmine sahip değildir. Dolayısıyla, sektörün toplam YP pozisyonu ağırlıklı olarak özel ve yabancı bankaların pozisyon değişikliklerine göre belirlenmektedir. Bankaların taşıdıkları kur riski konsolide bazda değerlendirildiğinde ise, taşınan riskler, banka grupları bazında yukarıda verilen sonuçlar ile paralel yöndedir.

Taşınan kur riski para cinsleri itibariyle incelendiğinde, YP pozisyonun büyük ölçüde USD ve EUR’dan oluştuğu görülmektedir. İlgili iki para biriminde bilanço içinde taşınan pozisyon 31.12.2005 tarihli haftadan itibaren önemli ölçüde değişmiştir. Bu tarihe değin USD’da uzun, EUR’da kısa pozisyon taşıyan bankacılık sektörü, bu tarihten itibaren bilanço içinde USD’da kısa, EUR’da uzun pozisyona geçmiştir. Her ne kadar net pozisyon anlamında

bilanço dışı işlemler ile açık pozisyon hacmi önemli ölçüde azalsa da, banka bilançolarının USD kurundaki değişimlere karşı daha hassas olduğu görülmektedir.

Kurlarda yaşanacak değişim banka bilançoları üzerinde, taşınan pozisyona bağlı olarak doğrudan etkide bulunabileceği gibi, ekonomik birimlerin faaliyetlerini olumsuz etkilemek sureti ile dolaylı bir etkide de bulunabilecektir. Türkiye'deki yasal düzenlemeler gereği bankaların yurtiçi teşkilatları ancak döviz kazandırıcı faaliyetleri bulunan kişi ve kurumlara döviz kredisi kullandırabilmektedir. Bu anlamda, bankaların döviz kredilerinden kaynaklanabilecek dolaylı kur riski sınırlı miktardadır. Buna karşın dövize endeksli krediler (DEK) ile bankaların yurtdışı teşkilatları tarafından Türkiye'ye kullandırılan krediler için benzeri bir sınırlama bulunmamakta, dolayısıyla bu tarz finansal varlıklardan kaynaklanan dolaylı kur riski önem arz etmektedir.

Bankaların taşıdıkları kur riski, aynı zamanda da para cinsleri itibariyle faiz riski barındırmaktadır. Bankalar para cinsleri itibariyle taşıdıkları faiz riskinin seviyesini aktif pasif yönetimi stratejileri çerçevesinde belirlemektedir. Bu çerçevede bankalar esas itibariyle USD, EUR ve TP'de faiz riski açısından önem arzedecek nitelikte pozisyon almaktadırlar. Tüm döviz cinslerinde bankalar kısa vadede borçlanmakta, buna karşın uzun vadeli plasmada bulunmaktadır. 2005 ve 2006 yıllarında USD ve EUR açısından bankalar faiz riskini önemli ölçüde değiştirmemiş olmakla birlikte, TP pozisyonlarda, bilançonun faize duyarlılığını, özellikle getiri eğrisinin dikleşmesine karşı oldukça artırmışlardır.

Bankaların taraf oldukları türev sözleşmelerin hacmi de, 2006 yılı başından itibaren hızlı bir artış trendine girmiş ve Nisan 2006 dönemi itibariyle nominal sözleşme büyüklüğü 93.644 milyon YTL'ye ulaşmıştır¹. Bankaların en sık kullandıkları türev ürün çeşidi, para swapları olup, bu sözleşmeler, ağırlıklı olarak bankaların kendi bilançolarında taşıdıkları faiz ve kur riskinin yönetilebilmesi amacı ile yurt dışı bankalar ile akdedilmektedir.

Türev sözleşmeler açısından ikinci önemli grup, forward sözleşmeler olup, bankalar Türkiye'de yerleşik kişilerin döviz kurlarındaki değişimlere karşı korunma satın almak istemesi veya çapraz kurlardaki volatiliteden faydalanma gayesi ile bu tarz sözleşmelere taraf olmaktadır. Bankalar forward sözleşmelerden dolayı fazla bir risk üstlenmek istemeyip, pozisyonu kapatmak amacı ile yurtdışı bankalar ile tersi yönde forward sözleşme akdetmektedirler. Para opsiyonları ise sektördeki üçüncü büyük türev enstrüman grubunu oluşturmaktadır. Para opsiyonlarında, Türkiye'de yerleşik kişiler, ağırlıklı olarak YP satım –

¹ Söz konusu büyüklük türev işlemlerin muhasebeleştirilmesinde alım ve satım tutarlarının nazım hesaplarda ayrı ayrı kaydedilmesinden dolayı alım ve satım tutarlarının toplamından oluşmaktadır. YPNGP hesaplamasında söz konusu işlemlerin sadece YP tarafı dikkate alınmaktadır.

TP alım yönünde opsiyon yazmakta, bankalar ise bu opsiyonları alırken, yurtdışı bankalara da pozisyonlarını kapatmak amacı ile aynı opsiyonu satmaktadırlar. Bu üç grup türev ürün sektördeki toplam işlem hacminin yaklaşık olarak %82'sini oluşturmaktadır.

Türev sözleşmeler genel olarak değerlendirildiğinde, sözleşmelerin tamamına yakınının on-shore olarak adlandırılan, yasal düzenlemelerin makul düzeyde olduğu ülkelerde yerleşiklerle akdedildiği, banka ile aynı risk grubuna dahil kurumlar ile gerçekleştirilen türev sözleşmelerin ise sadece yabancı bankalar grubu açısından önem arz ettiği görülmektedir.

GİRİŞ

1989 yılında çıkarılan “Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karar” ile Türkiye’de sermaye hareketleri büyük ölçüde serbest bırakılmış ve 1990’lı yıllar genel olarak, sermaye hareketlerine açık bir piyasa ekonomisinin alt yapısının (piyasaların oluşturulması, düzenlemeler ve muhasebe sistemlerinin dünyada genel kabul görmüş ilkeler doğrultusunda geliştirilmesi gibi) oluşturulması çabalarıyla geçmiştir.

Türkiye’de, 1990’lı yıllarda uygulanan para politikalarının ve –bu politikaların tamamlayıcısı durumundaki- kur politikalarının temel çerçevesi, döviz kurlarındaki artışın belli ölçülerde kısıtlanmasına ve para otoritesinin kur fiyatında örtük ya da açık bir taahhüt altına girmesine dayanmıştır.

1999 Aralık ayından 2001 Şubat ayına kadar uygulanan ve döviz kuru düzeylerinin önceden tespit ve taahhüt edildiği “Dezenflasyon Programı” Türkiye’de uygulanan bu tür programların sonucusu olmuştur.

2001 Krizi’nden 2005 yılı sonuna kadar örtük enflasyon hedeflemesi ve 2006 yılı başından itibaren de enflasyon hedeflemesi uygulamasına geçilmiştir. Her iki politikanın da başarılı bir şekilde uygulanabilmesi, dalgalı kur rejiminin tercih edilmesini gerektirmiştir.

Öte yandan, 2002-2005 dönemi; dünya genelinde büyük ekonomilerin düşük faiz oranları uygulamaları, Türkiye’de maliye politikaları ile para politikalarının başarılı bir şekilde hayata geçirilmesi ve ekonomik birimlerin geleceğe dönük beklentilerinin olumlu seyretmesi nedeniyle, dış borçlanma imkanlarının bollaştığı ve yurtdışı kaynakların maliyetlerinin düşük olduğu bir dönem olmuştur.

Gerek döviz cinsi yükümlülüklerini artıran ekonomik birimlerin döviz cinsi varlıklarını aynı ölçüde artırmayı tercih etmemeleri/ buna imkan bulamamaları; gerekse TCMB’nin döviz kurlarının seviyesi konusunda herhangi bir taahhütte bulunmaması nedeniyle, başta bankalar olmak üzere ekonomik aktörlerin kur riskleri ve bu risklerin yönetimi her zamankinden daha çok önem taşımaktadır.

Bilindiği gibi serbest kur rejiminin uygulandığı ekonomilerde, kur riskinin sınırlandırılması ve oluşan riskin yönetilmesi temelde riske sahip olan ekonomik birimin sorumluluğundadır. Öte yandan, Türkiye gibi, yurtdışı kaynakları yoğun bir şekilde kullanan ve kısmen dolarize olmuş gelişmekte olan piyasa ekonomilerinde, kur düzeyini sadece mal ve faktör ticareti değil; sermaye hareketleri ve yurtiçi yerleşiklerin portföy tercihleri gibi unsurlar da etkilemektedir. Dolayısıyla ekonomiye hızlı sermaye girişi ve çıkışı, para ikamesi veya ters

para ikamesi gibi süreçlerin yaşanması, ekonomik birimleri kur riskine karşı daha hassas hale getirmekte ve kur riskinin yönetimini daha da zorlaştırmaktadır.

Kur riskinin kontrolünü zorlaştıran ve yukarıda kısaca ele alınan unsurlar da dikkate alındığında, başta kamu denetimi ve gözetimi konusunda özellikli bir konum arz eden bankacılık sektörü olmak üzere, ekonomideki tüm kesimlerin kur riskinin karar verici otoriteler tarafından dikkatle takip edilmesi gerektiği açıktır.

Finansal piyasalarda 2006 yılı Mayıs ayının ilk haftasından itibaren görülen dalgalanmalar, konunun önemini daha da artırmıştır.

Büyük ölçüde dış kaynaklı gelişmeler tarafından şekillendirilen ve sadece Türkiye'yi değil, bütün gelişmekte olan piyasaları etkileyen hızlı fiyat hareketleri, temelde gelişmiş ülke merkez bankalarının enflasyon kaygıları ile kısa vadeli faiz hadlerini artırmaları sürecinden kaynaklanmıştır. Bu gelişme sonucu, 2002-2005 döneminde gelişmiş ülkelere gelişmekte olan ülkelere aktarılan kaynakların bir kısmı tekrar gelişmiş ülkelere dönmeye başlamıştır.

Bu sürecin nasıl bir seyir izleyeceği henüz netleşmemiştir. Öte yandan 2006 yılı Mayıs-Haziran döneminde iki aydan kısa bir süre içinde YTL'nin başlıca gelişmiş ülke dövizleri karşısında yaklaşık %30 civarında değer kaybı gözönüne alındığında ve bu kaybın süreklilik arz etmesi ihtimali halinde, açık pozisyonu bulunan ekonomik birimler önemli ölçüde kambiyo zararına maruz kalacaktır.

TCMB tarafından kurun düzeyine ilişkin herhangi bir taahhüdün bulunmadığı böyle bir dönemde ekonomik ajanların bireysel yaklaşımları çok daha önemli hale gelmektedir. Bu çalışmanın kapsamını oluşturan Türk bankacılık sisteminde yer alan bankaların bilançoları incelendiğinde, bankaların geçmişe kıyasla YTL ve yabancı para cinsinden varlık ve yükümlülükleri arasındaki dengeyi çok daha dikkatle takip ettikleri, bilanço içindeki döviz açık pozisyonlarını, bilanço dışı döviz işlemleri ile kapattıkları, korumaya aldıkları görülmektedir.

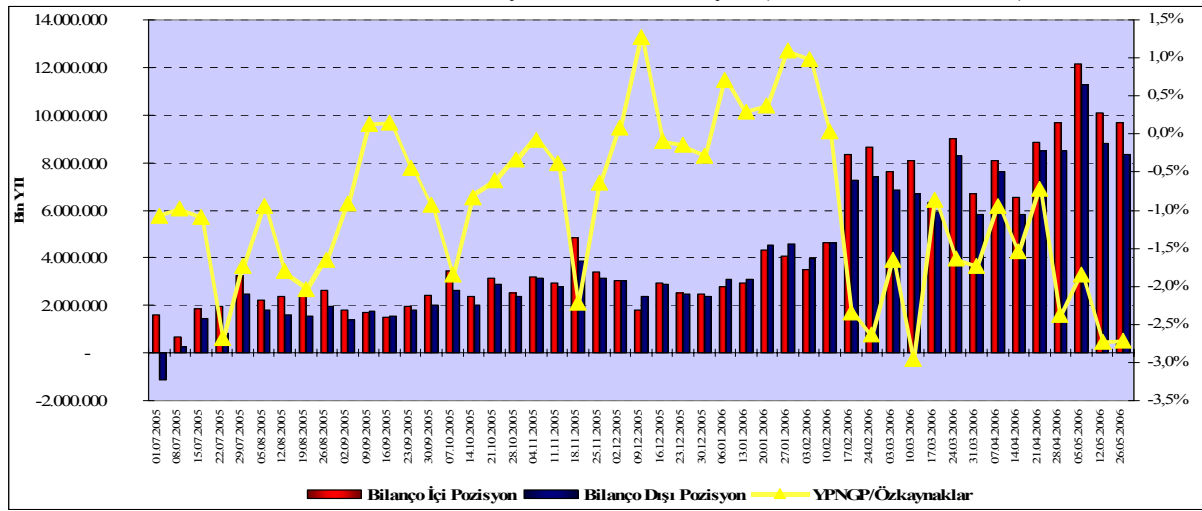
Bu çalışmada bankacılık sektörünün son bir yıldaki döviz pozisyonu gelişmeleri ve kur kaynaklı riskleri hakkında kamuoyuna bilgi verilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçtan hareketle, Türk bankacılık sektörünün yabancı para net genel pozisyonunun (YPNGP) Temmuz 2005- Mayıs 2006 dönemine ilişkin haftalık bazda izlediği seyir, banka grupları bazında solo ve konsolide (3 aylık) olarak analiz edilmiş, sektörün varlık ve yükümlülüklerinin vade dağılımı ve faiz riski incelenmiş, türev sözleşmelere ilişkin kamuoyuna detaylı bilgi sunulmaya gayret edilmiştir. Çalışma içinde kullanılan veriler BDDK veri tabanında yer alan haftalık veriler, kurlar ise TCMB kurlarıdır.

1. YABANCI PARA NET GENEL POZİSYONUNUN GELİŞİMİ

1.1. Türk Bankacılık Sektörü Yabancı Para Net Genel Pozisyonu

Türk bankacılık sektörünün Haziran 2005- Mayıs 2006 dönemine ilişkin YPNGP'nun haftalık olarak gelişimi incelendiğinde; YPNGP/Özkaynak rasyosunun yasal sınır olan +/- %20 sınırını aşmadığı buna mukabil sözkonusu rasyoda incelenen dönemde oynaklığın yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Sektörün bilanço içi pozisyonu, bilanço dışı pozisyonu ve nihayetinde yabancı para net genel pozisyonunun gelişimi aşağıdaki grafikte verilmiştir.

Grafik 1: Türk Bankacılık Sektörü YP Pozisyonunun Haftalık Seyri (01.07.2005-26.05.2006)

*Bilanço içi pozisyon bilanço dışı pozisyon ile mukayese edilebilmesi için -1 ile çarpılarak gösterilmiştir.

Sektörün yabancı para pozisyonu genel olarak değerlendirildiğinde;

- 2005 yılsonu itibariyle 131 milyon YTL olan net açık pozisyon rakamı, 2006 Mayıs ayı sonu itibariyle 1.301 milyon YTL tutarına yükselmiş, yılsonu itibariyle %-0,3 olan YPNGP/Özkaynaklar oranı da buna paralel olarak %-2,7'ye çıkmıştır.

- Sektörün açık pozisyonunu önemli ölçüde özel bankalar grubunun pozisyonu belirlemektedir. Yabancı bankalar grubu dönem içinde ikinci en yüksek açık pozisyona sahip iken, kamu bankaları, kalkınma ve yatırım bankaları ile TMSF bankası incelenen dönemde nette genel olarak uzun pozisyon taşımaktadır.

- Türk bankacılık sektörünün bilanço içi pozisyonu incelenen haftalarda genel olarak negatif bakiye arz etmektedir. Diğer bir ifadeyle, 01.07.2005-21.05.2006 döneminde Türk bankacılık sektörünün bilanço içi döviz varlıkları bilanço içi döviz yükümlülüklerinden daha azdır. Özellikle, bilanço içi pozisyonundaki, 29.07.2005 tarihinde meydana gelen 1.288 milyon YTL'lik, 18.11.2005 tarihindeki 1.863 milyon YTL'lik, 17.02.2006 tarihindeki 3.719 milyon

YTL'lik artışlar dikkat çekmektedir. 05.05.2006 tarihinde ise 12.151 milyon YTL ile incelenen dönem içerisinde en yüksek açık pozisyon tutarı gerçekleşmiştir.

- Türkiye'deki yasal düzenlemeler gereği bankaların yurtiçi teşkilatları ancak döviz kazandırıcı faaliyetleri bulunan kişi ve kurumlara döviz kredisi kullanılabilmektedir. Dolayısıyla bankaların döviz kredilerinden kaynaklanabilecek dolaylı riskleri sınırlı miktardadır. Buna karşın DEK ile bankaların yurtdışı teşkilatları tarafından Türkiye'ye kullanılan krediler için benzeri bir sınırlama bulunmamakta, dolayısıyla bu tarz finansal varlıklardan kaynaklanan dolaylı kur riski önem arz etmektedir.

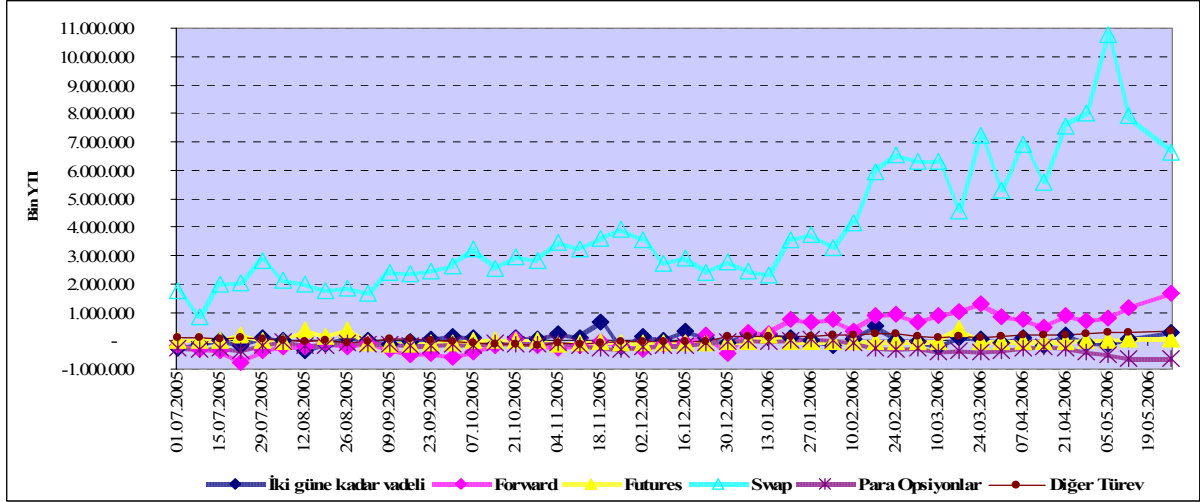
Tablo 1: Türk Bankacılık Sektörü YPNGP'sinin Haftalık Seyri (Bin YTL) (01.07.2005-26.05.2006)

	Bilanço İçi Pozisyon	Bil. İçi Poz. (DE hariç)	DövizEndekli (DE) Poz.	Bilanço Dışı Pozisyon	Türev İşlemler						Net Pozisyon	Özkaynak	YPNGP/Özkaynaklar
					İki güne kadar vadeli	Forward	Futures	Swap	Para Opsiyonlar	Diğer			
01.07.2005	- 1.592.498	- 13.216.430	11.623.932	- 1.142.845	- 263.690	- 190.877	4.513	1.771.490	- 279.925	101.334	- 449.653	42.027.497	-1,1%
08.07.2005	- 650.594	- 12.305.106	11.654.511	240.190	- 111.178	- 327.735	10.493	851.655	- 292.721	109.677	- 410.404	42.024.798	-1,0%
15.07.2005	- 1.870.554	- 13.575.985	11.705.431	1.424.846	25.011	- 358.964	9.108	1.971.792	- 263.472	41.371	- 445.708	41.195.535	-1,1%
22.07.2005	- 1.944.989	- 13.618.060	11.673.071	842.796	- 169.572	- 756.447	196.331	2.023.472	- 354.964	110.825	- 1.102.193	41.222.089	-2,7%
29.07.2005	- 3.233.099	- 14.893.797	11.660.698	2.467.232	87.376	- 337.362	- 10.091	2.833.894	- 178.158	71.573	- 765.867	44.073.408	-1,7%
05.08.2005	- 2.200.820	- 13.845.507	11.644.687	1.814.333	- 1.400	- 209.593	- 28.602	2.108.069	- 43.756	- 10.385	- 386.487	41.295.927	-0,9%
12.08.2005	- 2.364.868	- 14.206.659	11.841.791	1.618.602	- 361.229	- 205.045	385.538	1.996.944	- 153.412	- 44.192	- 746.266	41.730.937	-1,8%
19.08.2005	- 2.401.806	- 14.452.445	12.050.639	1.549.697	- 133.794	- 65.283	170.232	1.765.050	- 175.036	- 11.471	- 852.109	41.900.440	-2,0%
26.08.2005	- 2.641.446	- 14.709.914	12.068.468	1.949.775	124.383	- 231.412	380.335	1.829.044	- 77.947	- 74.629	- 691.671	41.955.304	-1,6%
02.09.2005	- 1.805.047	- 13.986.096	12.181.050	1.392.092	33.965	- 99.643	- 65.522	1.689.206	- 145.675	- 20.239	- 412.955	45.186.309	-0,9%
09.09.2005	- 1.722.878	- 13.706.519	11.983.642	1.780.689	- 113.806	- 296.077	- 134.871	2.401.620	- 128.315	52.140	57.812	42.724.720	0,1%
16.09.2005	- 1.488.204	- 13.522.009	12.033.805	1.555.454	- 25.278	- 495.104	- 143.906	2.334.861	- 165.017	49.898	67.250	42.905.589	0,2%
23.09.2005	- 1.985.947	- 14.124.234	12.138.288	1.796.192	75.086	- 467.770	- 102.650	2.459.918	- 168.480	88	- 189.755	42.954.906	-0,4%
30.09.2005	- 2.425.495	- 14.659.909	12.234.414	2.000.284	157.103	- 564.692	- 84.440	2.654.322	- 123.321	- 38.688	- 425.211	45.568.320	-0,9%
07.10.2005	- 3.449.127	- 15.810.922	12.361.795	2.651.219	80.515	- 415.385	21.298	3.244.420	- 188.655	- 90.974	- 797.907	43.298.184	-1,8%
14.10.2005	- 2.390.985	- 14.965.871	12.574.886	2.033.142	- 114.965	- 186.067	4.448	2.536.978	- 87.919	- 119.333	- 357.842	43.230.994	-0,8%
21.10.2005	- 3.145.989	- 15.766.145	12.620.156	2.884.020	96.062	- 44.222	- 190	2.963.486	- 105.415	- 114.347	- 261.970	43.465.719	-0,6%
28.10.2005	- 2.504.880	- 15.228.790	12.723.910	2.357.733	35.703	- 164.832	- 5.636	2.804.590	- 145.216	- 166.876	- 147.147	43.572.817	-0,3%
04.11.2005	- 3.191.219	- 15.874.597	12.683.378	3.157.811	226.189	- 266.716	- 113.160	3.468.372	- 71.621	- 85.253	- 33.409	46.518.834	-0,1%
11.11.2005	- 2.959.886	- 15.614.957	12.655.071	2.791.419	107.582	- 160.939	- 77.549	3.207.812	- 164.103	- 121.385	- 168.468	44.262.941	-0,4%
18.11.2005	- 4.823.057	- 17.654.307	12.831.249	3.843.769	641.316	- 25.195	- 42.761	3.613.699	- 276.889	- 66.400	- 979.288	44.935.615	-2,2%
25.11.2005	- 3.393.652	- 16.294.832	12.901.179	3.125.704	- 202.573	- 189.816	- 67.923	3.927.416	- 324.442	- 16.960	- 267.948	41.510.642	-0,6%
02.12.2005	- 3.027.446	- 15.962.772	12.935.326	3.064.064	158.293	- 319.582	- 69.464	3.542.778	- 233.320	- 14.641	36.619	43.294.699	0,1%
09.12.2005	- 1.812.389	- 14.850.351	13.037.962	2.363.760	4.041	- 113.891	- 67.518	2.742.204	- 173.914	- 27.162	551.371	43.361.408	1,3%
16.12.2005	- 2.921.939	- 15.900.337	12.978.398	2.881.785	327.393	- 61.313	- 86.840	2.902.677	- 172.486	- 27.645	- 40.154	46.442.822	-0,1%
23.12.2005	- 2.542.243	- 15.509.631	12.967.388	2.484.055	82.013	- 196.222	- 96.417	2.401.823	- 66.440	- 33.145	- 58.188	43.870.978	-0,1%
30.12.2005	- 2.495.194	- 15.636.020	13.140.826	2.364.604	- 71.722	- 442.126	- 43.494	2.788.013	- 14.232	148.164	- 130.590	44.780.046	-0,3%
06.01.2006	- 2.793.473	- 15.894.352	13.100.878	3.110.459	255.385	- 287.952	- 29.410	2.432.713	- 30.659	133.160	316.986	44.678.671	0,7%
13.01.2006	- 2.937.153	- 16.008.227	13.071.074	3.080.080	185.525	253.161	208.442	2.316.913	- 18.897	134.935	142.927	47.311.129	0,3%
20.01.2006	- 4.348.836	- 17.428.339	13.079.503	4.517.798	90.143	756.097	- 32.631	3.531.426	32.247	140.516	168.963	44.733.287	0,4%
27.01.2006	- 4.070.345	- 17.115.534	13.045.189	4.560.455	- 7.067	641.598	- 20.685	3.713.723	77.749	155.138	490.110	44.742.067	1,1%
03.02.2006	- 3.529.559	- 16.667.530	13.137.971	3.976.178	- 183.727	726.251	- 14.791	3.270.822	187	177.435	446.620	45.534.646	1,0%
10.02.2006	- 4.625.110	- 17.827.493	13.202.383	4.639.635	43.230	327.473	- 29.178	4.162.452	- 74.952	210.610	14.525	45.142.555	0,0%
17.02.2006	- 8.344.076	- 21.630.759	13.286.683	7.279.161	524.093	871.514	- 22.317	5.926.897	- 280.289	259.262	- 1.064.915	45.329.060	-2,3%
24.02.2006	- 8.631.203	- 21.958.056	13.326.853	7.428.806	12.736	952.919	- 20.413	6.552.855	- 309.494	240.203	- 1.202.397	45.797.449	-2,6%
03.03.2006	- 7.645.648	- 20.963.262	13.317.614	6.832.810	- 13.184	650.737	- 12.538	6.327.551	- 276.123	156.368	- 812.838	49.194.099	-1,7%
10.03.2006	- 8.065.264	- 21.807.471	13.742.207	6.693.541	- 229.811	896.447	- 15.153	6.317.936	- 381.117	105.239	- 1.371.724	46.385.651	-3,0%
17.03.2006	- 6.332.485	- 20.058.875	13.726.390	5.930.185	116.792	1.024.175	446.168	4.575.152	- 359.842	127.740	- 402.300	46.553.865	-0,9%
24.03.2006	- 9.035.325	- 22.226.118	13.190.793	8.266.564	54.499	1.290.334	- 28.341	7.237.283	- 398.282	111.071	- 768.761	46.844.286	-1,6%
31.03.2006	- 6.694.881	- 20.213.192	13.518.311	5.816.492	- 87.747	838.134	- 40.931	5.297.992	- 354.527	163.571	- 878.389	50.747.609	-1,7%
07.04.2006	- 8.082.740	- 21.616.754	13.534.013	7.640.931	117.927	760.594	- 44.349	6.900.481	- 281.120	187.398	- 441.810	47.196.244	-0,9%
14.04.2006	- 6.534.261	- 20.309.182	13.774.920	5.809.651	- 156.022	467.499	- 42.027	5.571.388	- 239.006	207.819	- 724.610	47.191.593	-1,5%
21.04.2006	- 8.834.915	- 22.727.806	13.892.891	8.492.850	173.007	887.838	- 44.069	7.568.214	- 275.036	182.895	- 342.065	47.479.420	-0,7%
28.04.2006	- 9.690.680	- 22.655.655	12.964.975	8.492.666	- 89.731	695.406	- 20.674	8.033.964	- 413.906	246.259	- 1.198.014	50.601.361	-2,4%
05.05.2006	- 12.151.297	- 25.168.929	13.017.632	11.272.417	- 125.899	814.040	12.645	10.789.283	- 514.165	296.514	- 878.880	47.774.562	-1,8%
12.05.2006	- 10.093.480	- 23.942.880	13.849.400	8.790.487	48.935	1.162.866	45.725	7.904.705	- 644.882	273.137	- 1.302.993	47.706.011	-2,7%
26.05.2006	- 9.657.607	- 24.879.461	15.221.854	8.356.485	301.686	1.662.317	78.252	6.613.405	- 612.310	313.134	- 1.301.123	47.882.526	-2,7%

- Bilanço dışında ise sektör uzun pozisyon taşımaktadır. Diğer bir ifadeyle, Türk bankacılık sektörü bilanço içi açık pozisyonunu bilanço dışı uzun pozisyonu ile dengelemeye ve YPNGP/Özkaynak rasyosunun asgari sınırlar içerisinde kalmasına çalışmaktadır. Özellikle, 17.02.2006 tarihinde bilanço dışı pozisyon fazlası bir önceki haftaya göre %56,9 oranında artarak, 7.279.161 bin YTL bakiye ile dikkat çekmektedir. Yılsonuna kıyasla bilanço dışı işlemlerde 2 kattan daha fazla bir artış gerçekleşmiş, 26.05.2006 itibarıyla ise, bakiyesi 8.356.485 bin YTL'ye ulaşmıştır.

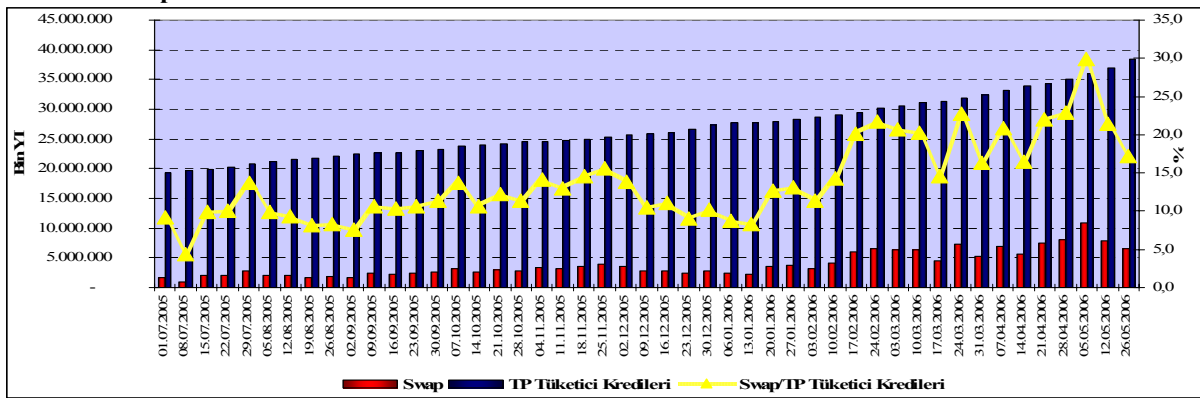
- Türk bankacılık sektörü bilanço içi açık pozisyonunu bilanço dışı ile kapatma eğiliminde iken kur riskini dengelemek için kullandığı türev işlem türü yoğun olarak swap işlemlerdir. Swap işlemleri özellikle 05.05.2006 tarihindeki 10.789.283 bin YTL tutarı ile dikkat çekmektedir.

Grafik 2: Türk Bankacılık Sektörü Bilanço Dışı Pozisyonu Bileşenleri (01.07.2005-26.05.2006)

- Grafik 3'ten de anlaşılacağı üzere, swap sözleşmeleri bankaların taşıdıkları kur riskini sınırlandırmak amacı ile kullandıkları temel enstrümandır. Swap sözleşmeleri ile kur riskinin yanı sıra, banka bilançolarında taşınmakta olan ve özellikle uzun vadeli ve sabit faizli olan konut ve tüketici kredilerinden kaynaklanan faiz riski de sınırlanmaktadır. Nitekim aşağıdaki grafik, haftalık veriler üzerinden TP uzun pozisyon yaratan swap sözleşmeleri ile TP tüketici kredileri (konut dahil) arasındaki ilişkiyi göstermektedir.

Grafik 3: Swap/ TP Cinsinden Tüketici Kredileri

1.2.Banka Grupları Bazında Yabancı Para Net Genel Pozisyonunun Gelişimi (01.07.2005-26.05.2006)

1.2.1. Kamu Bankaları

Kamu bankalarının incelenen dönem içinde genel olarak uzun pozisyon ile çalıştıkları, YPNGP/Özkaynak oranının pozitif ve oldukça düşük olduğu görülmektedir. İncelenen dönem boyunca %1 ila %2 arasında değişen oran Nisan 2006 sonu ve Mayıs 2006 başında eksiye dönmüştür. Genel seyrinin aksine bilanço içi pozisyonun açık vermesi ve 2006 yılı Nisan ayı sonunda bilanço dışında da açık pozisyon taşınması rasyoyu % -1,7'ye kadar çekmiştir.

2005 yılı Mayıs ayının özellikle ikinci yarısında DE işlemlerdeki artışla, yeniden bilanço içi uzun pozisyona dönmüştür. Swap işlemleri dışında, forward işlemleri ve görece daha az miktarda opsiyonlar bilanço dışı işlemler olarak kullanılmıştır.

Tablo 2: Kamu Bankaları Grubu YPNGP'sinin Haftalık Seyri (Bin YTL) (01.07.2005-26.05.2006)

	Bilanço İçi Pozisyon	Bil. İçi Poz. (DE hariç)	DövizEndekli (DE) Poz.	Bilanço Dışı Pozisyon	Türev İşlemler						Net Pozisyon	Özkaynak	YPNGP/Özkaynaklar
					İki güne kadar vadeli	Forward	Futures	Swap	Para Opsionlar	Diğer			
01.07.2005	359.425	- 2.086.131	2.445.557	174.266	- 1.228	-	-	- 173.037	-	-	185.160	9.933.413	1,9%
08.07.2005	565.319	- 1.837.630	2.402.949	- 423.065	8.075	-	-	- 431.140	-	-	142.254	9.933.413	1,4%
15.07.2005	316.980	- 2.071.068	2.388.048	- 132.499	249	-	-	- 132.748	-	-	184.481	9.933.413	1,9%
22.07.2005	156.902	- 2.173.373	2.330.275	- 57.936	5.306	-	88	- 52.630	-	-	98.966	9.933.413	1,0%
29.07.2005	127.679	- 2.186.268	2.313.946	- 12.508	10	-	-	- 12.518	-	-	115.171	10.012.948	1,2%
05.08.2005	310.772	- 2.006.889	2.317.661	- 154.172	2.551	-	-	- 151.621	-	-	156.600	9.921.444	1,6%
12.08.2005	345.951	- 2.017.398	2.363.349	- 208.301	2.791	-	-	- 211.092	-	-	137.650	10.105.331	1,4%
19.08.2005	389.360	- 1.977.348	2.366.708	- 311.374	1.962	-	-	- 309.412	-	-	77.986	10.105.331	0,8%
26.08.2005	196.359	- 2.175.796	2.372.155	- 100.828	2.706	-	-	- 103.534	-	-	95.530	10.105.331	0,9%
02.09.2005	737.590	- 1.642.155	2.379.745	- 568.994	8.995	-	-	- 577.989	-	-	168.596	10.200.552	1,7%
09.09.2005	203.119	- 2.159.474	2.362.593	- 52.874	34	-	-	- 52.840	-	-	150.245	10.152.578	1,5%
16.09.2005	317.726	- 2.026.712	2.344.438	- 132.972	50	-	-	- 132.922	-	-	184.754	10.318.791	1,8%
23.09.2005	465.984	- 1.867.397	2.333.381	- 327.149	1	-	-	- 327.148	-	-	138.835	10.318.791	1,3%
30.09.2005	170.434	- 2.166.629	2.337.063	- 24.061	24.061	-	-	-	-	-	146.374	10.477.340	1,4%
07.10.2005	152.656	- 2.191.142	2.343.798	370	27	-	-	397	-	-	153.026	10.397.251	1,5%
14.10.2005	400.785	- 1.964.378	2.365.163	- 213.953	4.123	-	-	- 209.830	-	-	186.832	10.477.340	1,8%
21.10.2005	149.300	- 2.208.742	2.358.042	213	44	-	-	169	-	-	149.513	10.477.340	1,4%
28.10.2005	266.459	- 2.094.572	2.361.031	- 78.740	18.707	-	-	- 60.033	-	-	187.719	10.477.340	1,8%
04.11.2005	238.142	- 2.104.787	2.342.928	- 130	23	-	-	107	-	-	238.012	10.770.285	2,2%
11.11.2005	248.944	- 2.078.046	2.326.990	- 59.519	35.497	-	-	- 95.016	-	-	189.425	10.863.875	1,7%
18.11.2005	158.376	- 2.178.392	2.336.769	- 4.744	4.736	-	-	8	-	-	153.632	10.863.875	1,4%
25.11.2005	202.634	- 2.119.859	2.322.494	- 1.472	103	-	6	- 1.363	-	-	201.163	11.045.633	1,8%
02.12.2005	220.596	- 2.099.317	2.319.912	- 118.282	1.344	-	15	- 116.923	-	-	102.314	12.665.552	0,8%
09.12.2005	476.233	- 1.849.548	2.325.781	- 271.068	123	-	4	- 270.941	-	-	205.165	12.665.552	1,6%
16.12.2005	462.553	- 1.877.618	2.340.171	- 324.241	8.072	-	-	- 332.313	-	-	138.313	12.847.599	1,1%
23.12.2005	128.412	- 2.219.856	2.348.268	- 101.523	37	-	3	- 101.557	-	-	26.889	12.847.599	0,2%
30.12.2005	30.980	- 2.302.504	2.333.484	- 632	117	-	2	- 747	-	-	30.349	12.682.734	0,2%
06.01.2006	272.493	- 2.076.382	2.348.875	- 162.391	3.878	2	-	- 166.271	-	-	110.102	12.611.844	0,9%
13.01.2006	293.095	- 2.056.724	2.349.819	- 170.875	3.920	1	-	- 166.956	-	-	122.220	12.611.844	1,0%
20.01.2006	114.430	- 2.230.815	2.345.245	- 2.852	2.668	1	-	183	-	-	117.282	12.682.734	0,9%
27.01.2006	192.060	- 2.146.521	2.338.581	- 15.014	13.641	3	-	- 1.376	-	-	177.046	12.681.979	1,4%
03.02.2006	189.088	- 2.186.842	2.375.931	- 30.267	10.471	-	-	- 19.796	-	-	158.821	13.021.574	1,2%
10.02.2006	251.834	- 2.119.831	2.371.666	1.231	1.341	-	1	- 109	-	-	253.065	13.021.574	1,9%
17.02.2006	177.814	- 2.178.999	2.356.813	15.106	37	-	3	- 375	15.447	-	192.920	13.113.543	1,5%
24.02.2006	60.961	- 2.294.324	2.355.284	95.054	14.385	-	2	- 93.945	15.496	-	156.015	13.113.543	1,2%
03.03.2006	27.413	- 2.318.621	2.346.034	185.333	12.979	3.427	-	- 179.618	15.267	-	212.747	13.261.643	1,6%
10.03.2006	19.317	- 2.359.748	2.379.065	53.345	50.855	3.540	-	- 84.876	15.785	-	72.663	13.261.643	0,5%
17.03.2006	90.883	- 2.289.136	2.380.019	93.658	2.727	3.563	-	- 76.957	15.865	-	184.541	13.419.421	1,4%
24.03.2006	146.209	- 2.191.075	2.337.284	104.420	1.485	3.575	-	- 83.435	15.925	-	250.628	13.507.238	1,9%
31.03.2006	74.557	- 2.293.399	2.367.956	- 83.329	1.438	- 16.237	-	- 84.765	16.235	-	8.772	13.128.145	-0,1%
07.04.2006	151.104	- 2.204.041	2.355.145	81.114	4.012	3.615	-	- 73.487	-	-	232.218	13.507.238	1,7%
14.04.2006	129.046	- 2.242.462	2.371.508	- 77.630	16.192	-	1	- 93.821	-	-	51.416	13.542.340	0,4%
21.04.2006	174.600	- 2.194.077	2.368.677	- 77.727	4.007	3	-	- 81.737	-	-	96.873	13.127.409	0,7%
28.04.2006	- 101.658	- 2.362.881	2.261.223	- 118.270	9.069	459	-	- 127.798	-	-	219.927	13.274.101	-1,7%
05.05.2006	- 114.185	- 2.390.239	2.276.054	99.887	10.222	- 363	-	- 90.028	-	-	14.298	13.274.101	-0,1%
12.05.2006	198.015	- 2.175.257	2.373.271	- 90.442	7.287	- 379	-	- 82.776	-	-	107.573	13.350.418	0,8%
26.05.2006	110.645	- 2.405.711	2.516.357	- 53.479	1.325	13	-	- 52.168	-	-	57.166	13.418.575	0,4%

1.2.2. Özel Bankalar

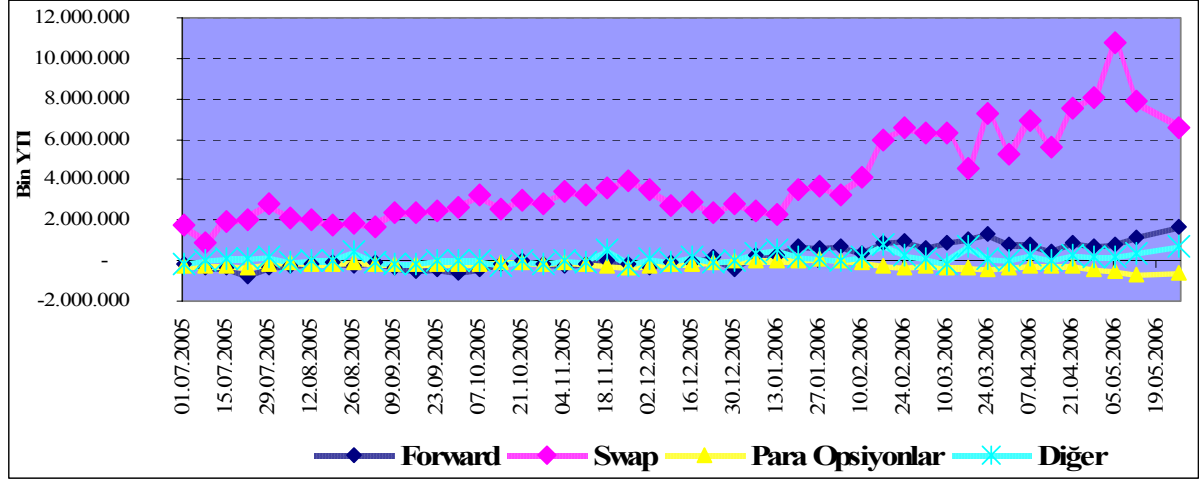
Sektörün toplam net döviz pozisyonu içinde en büyük pay özel bankalar grubuna aittir. Özel bankaların bilanço içi döviz yükümlülüğü doğuran işlemlerinin önemli kısmı bilanço dışı işlemlerle korunmaya alınmaktadır. Bilanço dışında diğer gruplardan farklı olarak türev enstrümanlar yoğun olarak kullanılmaktadır. Türev enstrümanlar arasında ise en fazla swap işlemlerine başvurulduğu görülmektedir.

Yılsonundan itibaren genelde özkaynakların %1'i civarında seyreden yabancı para net genel pozisyonunun 2006 yılı Şubat ayı ortasından itibaren artış gösterdiği görülmektedir.

Yılısonu ile kıyaslandığında, 2006 yılı Mayıs ayı sonunda özel bankaların bilanço içi açıkları %133 oranında artarken, bilanço dışı fazla pozisyonu %100 oranında artmış, sonuç olarak net pozisyon yaklaşık beş katına kadar yükselmiştir.

Raporda incelenen dönem içerisinde kurlardaki hareketlenmenin en üst düzeyine ulaştığı 2006 yılı Mayıs ayında, özel bankaların net döviz pozisyonu açığı 1.544.128 bin YTL'lik bakiyesi ile özkaynakların %6'sına kadar ulaşmıştır.

Grafik 4: Özel Bankalar Grubu Forward – Swap Gelişimi

Bilanço dışı işlemler ile taşınan YP uzun pozisyon en çok swap işlemleri aracılığıyla oluşturulmaktadır. Ancak bu durum özellikle 05.05.2006 haftasından itibaren belirgin bir şekilde değişiklik göstermeye başlamış ve forward sözleşmeler ile üstlenilen YP uzun pozisyon hacmi swap sözleşmeleri ile taşınan miktara yaklaşmıştır. Yukarıda verilen grafikte, son dönemde forward işlemleri ile taşınan pozisyon ile swap sözleşmeleri vasıtası ile taşınan pozisyonlardaki gelişim verilmiştir.

Tablo 3: Özel Bankalar Grubu YPNGP'sinin Haftalık Seyri (Bin YTL) (01.07.2005-26.05.2006)

	Bilanço İçi		DövizEdeksli (DE) Poz.	Bilanço Dışı Pozisyon	Türev İşlemler						Net Pozisyon	Özkaynak	YPNGP/ Özkaynaklar
	Bil. İçi Poz. (DE hariç)	Pozisyon			İki güne kadar vadeli	Forward	Futures	Swap	Para Opsiyonlar	Diğer			
01.07.2005	- 1.545.969	- 9.660.823	8.114.854	- 844.458	- 275.260	243.823	4.510	1.046.853	- 276.802	101.334	- 701.511	25.393.743	-2,8%
08.07.2005	- 1.750.050	- 9.460.174	7.710.124	1.065.868	- 73.559	252.670	12.339	1.024.015	- 139.414	- 10.182	- 684.182	24.589.040	-2,8%
15.07.2005	- 2.155.276	- 9.827.446	7.672.170	1.393.760	24.169	216.333	26.237	1.309.035	- 105.793	- 76.222	- 761.516	23.749.537	-3,2%
22.07.2005	- 2.161.600	- 9.844.698	7.683.098	970.722	- 176.330	- 68.187	161.572	1.413.746	- 207.916	- 7.212	- 1.190.877	23.762.173	-5,0%
29.07.2005	- 2.736.095	- 10.451.520	7.715.425	1.792.460	- 10.088	315.782	15.892	1.565.083	- 69.282	- 24.927	- 943.635	24.022.206	-3,9%
05.08.2005	- 2.609.021	- 10.289.596	7.680.576	2.046.231	- 25.341	332.666	2.564	1.771.425	- 26.865	- 8.217	- 562.790	23.812.650	-2,4%
12.08.2005	- 2.805.346	- 10.592.797	7.787.450	1.920.917	- 97.107	342.992	- 3.221	1.813.612	- 111.350	- 24.009	- 884.429	24.032.063	-3,7%
19.08.2005	- 2.981.819	- 10.918.983	7.937.163	2.020.485	- 74.019	415.869	897	1.780.902	- 118.973	15.810	- 961.334	24.203.071	-4,0%
26.08.2005	- 2.745.914	- 10.711.042	7.965.127	1.926.775	35.428	306.155	- 6.479	1.674.161	- 23.297	- 59.194	- 819.139	24.234.499	-3,4%
02.09.2005	- 2.478.894	- 10.560.820	8.081.926	1.768.369	- 66.550	271.140	- 55.500	1.712.207	- 73.019	- 19.908	- 710.525	24.778.268	-2,9%
09.09.2005	- 2.094.917	- 10.005.157	7.910.239	1.910.503	- 69.403	211.163	- 71.895	1.891.605	- 61.168	10.202	- 184.414	24.866.080	-0,7%
16.09.2005	- 2.135.322	- 10.111.899	7.976.577	1.916.002	1.816	112.928	- 82.677	1.945.891	- 110.778	48.822	- 219.321	24.867.322	-0,9%
23.09.2005	- 2.430.339	- 10.524.343	8.094.004	2.080.026	79.795	140.349	- 41.247	2.015.689	- 116.140	1.581	- 350.312	24.912.740	-1,4%
30.09.2005	- 2.913.801	- 11.078.752	8.164.951	2.224.616	109.422	112.167	- 31.439	2.151.225	- 78.222	- 38.537	- 689.185	24.754.054	-2,8%
07.10.2005	- 3.403.651	- 11.646.019	8.242.368	2.447.836	96.070	350.365	- 3.896	2.209.537	- 113.352	- 90.888	- 955.815	25.092.548	-3,8%
14.10.2005	- 3.089.139	- 11.501.272	8.412.134	2.533.218	6.544	592.289	- 31.837	2.099.124	- 13.653	- 119.248	- 555.920	24.898.425	-2,2%
21.10.2005	- 3.273.942	- 11.718.599	8.444.657	2.777.722	70.806	616.461	- 36.451	2.280.667	- 39.522	- 114.239	- 496.220	25.112.528	-2,0%
28.10.2005	- 3.040.488	- 11.553.891	8.513.403	2.616.655	- 54.661	598.334	- 2.977	2.329.388	- 86.571	- 166.858	- 423.832	25.200.895	-1,7%
04.11.2005	- 3.020.596	- 11.508.855	8.488.258	2.663.656	205.574	486.070	- 105.471	2.168.810	- 6.311	- 85.017	- 356.941	25.238.814	-1,4%
11.11.2005	- 3.047.525	- 11.533.995	8.486.469	2.611.527	39.219	595.119	- 70.968	2.253.414	- 83.849	- 121.409	- 435.999	25.456.011	-1,7%
18.11.2005	- 3.774.513	- 12.389.478	8.614.965	2.741.870	118.811	585.414	- 77.042	2.343.177	- 161.974	- 66.515	- 1.032.644	25.569.868	-4,0%
25.11.2005	- 3.387.384	- 12.069.788	8.682.403	2.890.905	- 4.183	618.943	- 93.151	2.587.819	- 204.080	- 14.443	- 496.479	22.480.851	-2,2%
02.12.2005	- 2.794.695	- 11.550.025	8.755.330	2.687.080	119.933	405.348	- 91.460	2.415.777	- 150.525	- 11.993	- 107.616	22.568.475	-0,5%
09.12.2005	- 2.368.850	- 11.203.717	8.834.867	2.652.644	- 34.208	667.370	- 83.058	2.231.559	- 104.497	- 24.522	283.793	22.611.194	1,3%
16.12.2005	- 3.056.187	- 11.802.561	8.746.375	2.926.974	210.586	366.059	- 102.409	2.581.466	- 103.697	- 25.031	- 129.213	22.873.854	-0,6%
23.12.2005	- 2.975.951	- 11.743.583	8.767.632	2.747.356	- 1.934	655.656	- 110.729	2.262.406	- 24.895	- 33.147	- 228.595	22.914.311	-1,0%
30.12.2005	- 2.721.701	- 11.630.481	8.908.780	2.394.232	- 26.774	265.553	- 59.729	2.045.653	21.366	148.162	- 327.470	23.932.528	-1,4%
06.01.2006	- 2.764.644	- 11.592.149	8.827.505	2.734.227	207.286	400.331	- 44.067	1.994.649	42.868	133.160	- 30.417	23.936.629	-0,1%
13.01.2006	- 3.005.449	- 11.812.237	8.806.788	2.881.722	215.090	417.335	- 44.158	2.165.495	- 6.976	134.935	- 123.727	23.936.629	-0,5%
20.01.2006	- 3.264.041	- 12.062.440	8.798.400	3.195.600	- 1.871	694.831	- 47.353	2.370.862	38.615	140.516	- 68.440	23.919.525	-0,3%
27.01.2006	- 3.179.014	- 11.965.593	8.786.580	3.226.469	9.847	654.222	- 35.490	2.352.102	64.343	181.444	47.455	23.922.025	0,2%
03.02.2006	- 2.991.573	- 11.823.030	8.831.457	3.104.057	- 39.640	579.356	- 29.083	2.403.102	- 13.520	203.841	112.484	24.273.654	0,5%
10.02.2006	- 3.675.219	- 12.557.202	8.881.983	3.205.624	- 49.162	362.861	- 42.189	2.771.618	- 74.483	236.978	- 469.595	23.903.534	-2,0%
17.02.2006	- 6.077.708	- 15.026.652	8.948.944	4.743.993	74.242	847.864	- 28.539	3.843.409	- 265.244	272.262	- 1.333.715	23.997.893	-5,6%
24.02.2006	- 5.554.490	- 14.509.456	8.954.966	4.180.706	- 17.725	870.581	- 31.361	3.420.078	- 314.206	253.339	- 1.373.784	24.465.091	-5,6%
03.03.2006	- 5.419.877	- 14.329.077	8.909.200	4.210.641	- 44.116	763.689	- 23.381	3.633.933	- 288.901	169.416	- 1.209.236	24.647.925	-4,9%
10.03.2006	- 5.537.421	- 14.715.508	9.178.087	4.001.329	22.574	1.023.571	- 35.292	3.237.405	- 365.665	118.735	- 1.536.092	24.647.925	-6,2%
17.03.2006	- 4.261.769	- 13.380.970	9.119.201	3.577.636	26.659	946.581	- 57.220	2.858.936	- 331.731	134.411	- 684.133	24.651.871	-2,8%
24.03.2006	- 5.192.557	- 13.811.376	8.618.819	4.126.930	- 10.051	1.106.696	- 52.103	3.316.046	- 351.367	117.709	- 1.065.626	24.850.187	-4,3%
31.03.2006	- 4.803.241	- 13.554.027	8.750.786	3.861.167	- 53.053	1.019.235	- 62.630	3.117.878	- 330.402	170.139	- 942.074	26.393.286	-3,6%
07.04.2006	- 4.890.427	- 13.656.605	8.766.178	4.160.077	- 64.468	1.030.994	- 64.400	3.302.071	- 238.101	193.981	- 730.350	25.339.605	-2,9%
14.04.2006	- 4.912.343	- 13.836.323	8.923.980	4.091.924	- 164.414	897.292	- 62.268	3.420.865	- 213.999	214.449	- 820.419	25.340.243	-3,2%
21.04.2006	- 5.252.002	- 14.294.956	9.042.954	4.724.403	6.143	1.169.044	- 63.388	3.684.844	- 261.581	189.341	- 527.599	26.048.919	-2,0%
28.04.2006	- 6.043.294	- 14.392.372	8.349.077	4.978.615	- 76.601	1.016.227	- 3.646	4.179.884	- 363.794	226.546	- 1.064.680	26.053.098	-4,1%
05.05.2006	- 7.598.318	- 15.937.359	8.339.040	6.611.532	- 17.507	1.024.185	- 2.066	5.811.646	- 481.555	276.829	- 986.787	26.194.934	-3,8%
12.05.2006	- 6.602.298	- 15.468.726	8.866.428	5.181.350	- 41.445	1.379.994	29.135	4.124.668	- 563.693	252.692	- 1.420.948	26.040.878	-5,5%
26.05.2006	- 6.351.682	- 16.210.684	9.859.002	4.807.553	- 33.104	2.124.938	60.394	2.895.403	- 530.676	290.598	- 1.544.128	26.133.278	-5,9%

1.2.3. Yabancı Bankalar

Yabancı bankalar incelenen dönem içerisinde genel olarak net açık pozisyon taşımaktadırlar. Yabancı para net açık pozisyonun özkaynaklara oranı Kasım 2005 ortasında %6,6'ya kadar çıkmıştır. Yılı sonu itibariyle bilanço içinde uzun pozisyona geçilmesiyle, yabancı para net genel pozisyonu artıya dönmüş, YPNGP'nin özkaynaklara oranı %1,5 olarak gerçekleşmiş, söz konusu oran Ocak 2006 sonunda ise %5 seviyesine ulaşmıştır. 2006'nın ilk beş ayında yabancı bankalar net olarak genelde açık pozisyon taşımakla beraber Mayıs sonu itibariyle YPNGP/Özkaynak oranı %2,5'dir.

Tablo 4: Yabancı Bankalar Grubu YPNGP'sinin Haftalık Seyri (Bin YTL) (01.07.2005-26.05.2006)

	Bilanço İçi Pozisyon	Bil. İçi Poz. (DE hariç)	DövizEndeksli (DE) Poz.	Bilanço Dışı Pozisyon	Türev İşlemler							Net Pozisyon	Özkaynak	YPNGP/Özkaynaklar
					İki güne kadar vadeli	Forward	Futures	Swap	Para Opsiyonlar	Diğer				
01.07.2005	- 445.125	- 1.178.923	733.798	- 465.914	29.310	- 446.115	-	882.718	-	-	20.789	1.923.796	1,1%	
08.07.2005	524.353	- 670.255	1.194.608	- 442.392	- 24.017	- 638.825	- 742	252.727	- 151.547	120.013	81.961	2.705.137	3,0%	
15.07.2005	- 26.213	- 1.327.987	1.301.774	102.874	19.891	- 649.348	- 147	772.920	- 158.186	117.744	76.661	2.720.133	2,8%	
22.07.2005	91.659	- 1.214.729	1.306.389	- 158.334	22.504	- 768.265	17.056	613.860	- 144.622	118.187	- 66.674	2.721.132	-2,5%	
29.07.2005	- 496.754	- 1.763.266	1.266.512	492.583	92.686	- 719.995	2	1.129.815	- 106.576	96.651	- 4.171	2.751.898	-0,2%	
05.08.2005	237.169	- 1.044.407	1.281.576	- 275.421	26.847	- 617.865	3	331.910	- 14.298	- 2.019	- 38.252	2.740.105	-1,4%	
12.08.2005	240.271	- 1.071.469	1.311.740	- 297.425	- 267.370	- 597.648	394.231	230.063	- 36.670	- 20.032	- 57.155	2.735.407	-2,1%	
19.08.2005	300.634	- 1.053.494	1.354.128	- 349.271	- 22.157	- 524.837	142.383	137.505	- 55.039	- 27.125	- 48.637	2.733.902	-1,8%	
26.08.2005	- 38.781	- 1.376.111	1.337.331	- 11.244	86.012	- 585.718	361.464	198.157	- 55.879	- 15.280	- 50.024	2.751.307	-1,8%	
02.09.2005	62.473	- 1.254.535	1.317.008	- 19.880	92.967	- 422.543	2	382.669	- 72.797	- 178	42.594	2.783.879	1,5%	
09.09.2005	211.067	- 1.088.682	1.299.749	- 207.251	- 49.693	- 562.217	- 2.659	432.558	- 67.329	42.090	3.816	2.775.412	0,1%	
16.09.2005	419.440	- 879.965	1.299.405	- 403.412	- 29.702	- 668.450	- 26	350.427	- 56.909	1.247	16.028	2.785.012	0,6%	
23.09.2005	158.223	- 1.137.541	1.295.763	- 200.085	- 3.223	- 667.388	- 25	522.855	- 50.982	- 1.321	- 41.862	2.781.914	-1,5%	
30.09.2005	481.671	- 823.523	1.305.194	- 451.555	61.826	- 736.931	- 161	271.398	- 47.709	22	30.116	2.825.976	1,1%	
07.10.2005	48.195	- 1.290.621	1.338.816	- 124.610	- 15.495	- 824.180	0	790.322	- 75.280	22	- 76.415	2.812.872	-2,7%	
14.10.2005	561.462	- 796.065	1.357.527	- 633.935	- 120.398	- 835.191	- 27	400.006	- 78.348	23	- 72.743	2.819.972	-2,6%	
21.10.2005	204.754	- 1.168.888	1.373.642	- 221.422	25.193	- 631.127	0	454.482	- 69.970	-	- 16.668	2.823.472	-0,6%	
28.10.2005	409.991	- 994.544	1.404.535	- 416.691	110.412	- 822.339	0	360.078	- 64.842	-	- 6.700	2.832.466	-0,2%	
04.11.2005	- 188.116	- 1.593.810	1.405.694	176.360	17.224	- 819.868	- 156	1.044.470	- 65.310	-	- 11.756	2.910.415	-0,4%	
11.11.2005	54.284	- 1.330.135	1.384.419	- 64.372	31.749	- 804.880	- 108	782.387	- 73.520	-	- 10.088	2.889.614	-0,3%	
18.11.2005	- 931.882	- 2.343.559	1.411.677	740.453	470.352	- 688.422	- 1.394	1.063.465	- 103.548	-	- 191.428	2.894.826	-6,6%	
25.11.2005	65.657	- 1.355.839	1.421.496	- 140.638	- 185.859	- 880.219	1.691	1.043.414	- 117.033	- 2.632	- 74.981	2.917.097	-2,6%	
02.12.2005	- 170.884	- 1.549.885	1.379.001	143.623	36.790	- 803.639	- 188	994.318	- 81.027	- 2.631	- 27.261	2.944.261	-0,9%	
09.12.2005	215.884	- 1.175.499	1.391.383	- 279.111	37.025	- 899.584	716	659.689	- 74.334	- 2.623	- 63.226	2.944.798	-2,1%	
16.12.2005	- 381.643	- 1.777.671	1.396.028	221.941	108.747	- 539.900	- 869	722.185	- 65.626	- 2.596	- 159.701	2.950.910	-5,4%	
23.12.2005	207.723	- 1.131.099	1.338.822	- 178.796	66.486	- 582.791	- 1.471	377.342	- 38.382	20	28.927	2.967.118	1,0%	
30.12.2005	237.167	- 1.129.097	1.366.264	- 191.498	- 37.635	- 807.849	-	686.401	- 32.435	20	45.669	2.987.517	1,5%	
06.01.2006	- 171.114	- 1.566.831	1.395.717	294.120	- 6.803	- 194.924	0	505.366	- 9.539	20	123.005	2.967.234	4,1%	
13.01.2006	- 133.162	- 1.519.258	1.386.096	160.249	- 25.617	- 247.411	238.011	204.514	- 9.268	20	27.088	2.966.493	0,9%	
20.01.2006	- 1.122.484	- 2.528.591	1.406.107	1.130.144	109.255	- 8.871	0	1.037.439	- 7.698	20	7.660	2.965.880	0,3%	
27.01.2006	- 1.008.312	- 2.394.753	1.386.441	1.156.509	- 1.028	- 45.776	-	1.217.535	12.066	- 26.288	148.197	2.971.899	5,0%	
03.02.2006	- 602.877	- 1.994.630	1.391.753	675.174	- 170.511	113.489	-	746.327	12.256	- 26.387	72.297	3.015.042	2,4%	
10.02.2006	- 1.044.291	- 2.447.690	1.403.399	1.177.436	108.246	- 77.031	-	1.173.185	- 616	- 26.349	133.145	2.998.688	4,4%	
17.02.2006	- 2.195.142	- 3.614.565	1.419.423	2.177.761	382.973	- 9.409	- 6.622	1.858.732	- 21.684	- 26.229	- 17.382	2.996.142	-0,6%	
24.02.2006	- 2.902.382	- 4.352.168	1.449.786	2.828.900	34.410	45.516	-	2.780.583	- 5.323	- 26.286	- 73.482	2.995.488	-2,5%	
03.03.2006	- 2.231.080	- 3.722.651	1.491.571	2.116.122	39.989	- 132.897	-	2.234.895	144	- 26.009	- 114.958	3.027.046	-3,8%	
10.03.2006	- 2.216.497	- 3.812.901	1.596.404	2.155.968	- 227.982	- 257.278	-	2.692.545	- 24.391	- 26.927	- 60.529	3.020.317	-2,0%	
17.03.2006	- 1.693.191	- 3.307.148	1.613.957	1.677.364	65.657	15.033	485.310	1.175.586	- 37.816	- 26.407	- 15.827	3.026.442	-0,5%	
24.03.2006	- 3.484.197	- 5.118.962	1.634.765	3.420.955	59.382	53.390	0	3.392.859	- 57.950	- 26.727	- 63.242	3.030.730	-2,1%	
31.03.2006	- 1.492.772	- 3.277.759	1.784.987	1.456.033	- 41.079	- 253.107	-	1.812.486	- 35.520	- 26.747	- 36.739	3.092.933	-1,2%	
07.04.2006	- 2.913.388	- 4.714.928	1.801.540	2.872.088	172.277	- 330.408	-	3.096.121	- 39.328	- 26.574	- 41.300	3.075.331	-1,3%	
14.04.2006	- 1.344.030	- 3.200.765	1.856.735	1.296.345	- 7.253	- 485.562	-	1.832.959	- 16.946	- 26.853	- 47.685	3.074.741	-1,6%	
21.04.2006	- 3.404.077	- 5.261.421	1.857.344	3.374.455	220.200	- 304.921	- 97	3.504.407	- 18.779	- 26.355	- 29.622	3.075.866	-1,0%	
28.04.2006	- 3.048.051	- 4.778.504	1.730.453	3.015.124	- 4.630	- 321.729	- 1.071	3.395.303	- 52.718	- 30	- 32.927	3.146.600	-1,0%	
05.05.2006	- 3.774.648	- 5.551.441	1.776.793	3.783.286	- 54.646	- 224.556	- 1.246	4.097.638	- 33.875	- 29	8.637	3.090.111	0,3%	
12.05.2006	- 2.940.980	- 4.897.542	1.956.562	2.874.654	37.861	- 275.773	5	3.186.030	- 73.434	- 34	- 66.325	3.105.737	-2,1%	
26.05.2006	- 2.870.304	- 4.982.293	2.111.989	2.947.886	287.208	- 525.674	6	3.259.492	- 73.104	- 43	77.582	3.121.562	2,5%	

Yabancı bankalar grubunda da bilanço dışı işlemlerde büyük ağırlık sektör geneline paralel şekilde swap işlemlerindedir. 2005 yılı sonuna kıyasla Mayıs ayı sonu itibariyle swap işlemleri 3.259 bin YTL’lik bakiyesiyle yaklaşık 4,7 katına yükselmiştir. Vadeli döviz alım satımlarına bakıldığında özellikle Mart ayı sonundan itibaren net olarak döviz satışı yapıldığı görülmektedir. Sektör geneli ile kıyaslandığında diğer türev enstrümanlar özel bankalar grubu dışında yoğun olarak yabancı bankalar tarafından kullanılmaktadır.

1.2.4. Kalkınma ve Yatırım Bankaları

İncelenen dönemin tamamında grubun net döviz pozisyonu ve buna paralel olarak YPNGP/Özkaynak oranı pozitiftir. Bilanço içi açık pozisyonlar büyük ölçüde bilanço dışı işlemlerle kapatılmıştır. Bilanço içi açık pozisyon miktarının yılsonuna kıyasla 7 katına yükseldiği görülmektedir. Bilanço dışında tüm türev ürünlerde işlem olmakla beraber bakiyenin büyük kısmı swap sözleşmelerinden kaynaklanmıştır.

Tablo 5: Kalkınma ve Yatırım Bankaları Grubu YPNGP’sinin Haftalık Seyri (Bin YTL) (01.07.2005-26.05.2006)

	Bilanço İçi Pozisyon	Bil. İçi Poz. (DE hariç)	Döviz/Endekslili (DE) Poz.	Bilanço Dışı Pozisyon	Türev İşlemler						Net Pozisyon	Özkaynak	YPNGP/Özkaynaklar
					İki güne kadar vadeli	Forward	Futures	Swap	Para Opsiyonlar	Diğer			
01.07.2005	8.686	- 211.115	219.801	- 6.640	- 16.512	11.415	3	14.857	- 3.123	-	15.326	3.318.954	0,5%
08.07.2005	- 22.001	- 256.888	234.887	- 39.986	- 21.677	58.421	- 1.104	6.260	- 1.760	- 154	17.984	3.339.617	0,5%
15.07.2005	- 36.559	- 269.993	233.434	- 60.521	- 19.299	74.051	- 16.982	22.395	507	- 151	23.962	3.334.861	0,7%
22.07.2005	- 62.607	- 306.322	243.715	- 88.677	- 10.439	80.005	- 17.527	48.828	- 2.426	- 150	26.070	3.347.780	0,8%
29.07.2005	- 160.023	- 414.137	254.114	- 194.845	4.767	66.851	- 25.985	151.663	- 2.300	- 151	34.822	5.828.765	0,6%
05.08.2005	- 169.720	- 425.420	255.700	- 197.926	- 355	75.606	- 31.169	156.586	- 2.593	- 149	28.206	3.345.610	0,8%
12.08.2005	- 176.350	- 445.335	268.985	- 203.434	457	49.611	- 5.473	164.382	- 5.392	- 151	27.084	3.382.018	0,8%
19.08.2005	- 142.717	- 421.319	278.602	- 189.599	- 35.656	43.684	26.953	155.798	- 1.024	- 156	46.882	3.382.018	1,4%
26.08.2005	- 86.251	- 365.461	279.210	- 135.164	237	48.151	25.350	60.352	1.229	- 155	48.913	3.388.049	1,4%
02.09.2005	- 158.227	- 448.230	290.003	- 212.898	- 1.447	51.760	- 10.024	172.621	141	- 153	54.671	5.927.806	0,9%
09.09.2005	- 73.696	- 372.542	298.846	- 130.197	5.324	54.977	- 60.317	130.183	182	- 152	56.501	3.434.846	1,6%
16.09.2005	- 123.354	- 423.839	300.485	- 175.728	2.658	60.418	- 61.203	171.356	2.670	- 171	52.374	3.438.660	1,6%
23.09.2005	- 213.633	- 515.890	302.257	- 243.528	- 1.485	59.270	- 61.377	248.650	- 1.358	- 172	29.894	3.445.657	0,9%
30.09.2005	- 199.844	- 513.114	313.270	- 251.379	9.916	60.072	- 52.840	231.794	2.610	- 173	51.535	5.975.888	0,9%
07.10.2005	- 283.237	- 604.453	321.215	- 327.879	- 33	58.430	25.193	244.420	- 23	- 108	44.642	3.460.451	1,3%
14.10.2005	- 301.937	- 625.277	323.340	- 347.718	3.012	56.835	36.311	247.585	4.083	- 108	45.781	3.500.195	1,3%
21.10.2005	- 265.756	- 592.749	326.992	- 327.426	20	59.088	36.261	228.087	4.078	- 108	61.669	3.517.317	1,8%
28.10.2005	- 178.979	- 507.726	328.747	- 236.771	- 1.341	59.173	- 2.659	175.418	6.198	- 18	57.792	3.527.054	1,6%
04.11.2005	- 260.099	- 590.576	330.477	- 317.786	3.414	67.082	- 7.533	255.059	-	- 236	57.686	6.044.530	1,0%
11.11.2005	- 257.994	- 597.579	339.585	- 303.860	1.118	48.823	- 6.474	267.104	- 6.735	24	45.866	3.498.651	1,3%
18.11.2005	- 318.162	- 668.589	350.427	- 366.173	56.889	77.814	35.674	207.048	- 11.367	115	48.012	3.512.256	1,4%
25.11.2005	- 317.792	- 674.926	357.134	- 377.075	- 12.428	71.466	23.538	297.713	- 3.329	115	59.283	3.512.271	1,7%
02.12.2005	- 326.372	- 689.651	363.280	- 351.633	2.914	78.724	22.184	249.596	- 1.768	- 17	25.262	3.549.477	0,7%
09.12.2005	- 180.147	- 547.948	367.801	- 261.239	1.348	118.327	14.823	121.841	4.918	- 17	81.092	3.572.930	2,3%
16.12.2005	17.320	- 369.030	386.350	- 57.290	13	112.528	16.438	- 68.482	- 3.163	- 18	74.610	6.203.525	1,2%
23.12.2005	52.858	- 341.906	394.764	- 16.650	17.424	123.360	15.783	- 136.736	- 3.163	- 18	69.508	3.575.016	1,9%
30.12.2005	- 85.154	- 499.840	414.686	- 162.177	- 7.431	100.172	16.235	56.381	- 3.162	- 18	77.024	3.619.881	2,1%
06.01.2006	- 173.456	- 585.572	412.116	- 244.792	51.024	82.543	14.657	99.258	- 2.670	- 20	71.336	3.605.578	2,0%
13.01.2006	- 135.057	- 546.719	411.662	- 209.300	- 27	83.236	14.589	114.175	- 2.653	- 20	74.243	6.238.777	1,2%
20.01.2006	- 120.059	- 532.806	412.747	- 189.122	- 19.909	70.136	14.722	122.863	1.330	- 20	69.063	3.607.762	1,9%
27.01.2006	- 116.012	- 533.541	417.529	- 192.470	- 2.246	33.149	14.805	145.440	1.340	- 19	76.458	3.608.778	2,1%
03.02.2006	- 168.443	- 590.703	422.260	- 227.106	36.896	33.406	14.292	141.080	1.451	- 19	58.662	3.656.627	1,6%
10.02.2006	- 192.546	- 620.921	428.376	- 255.328	- 17.195	41.645	13.011	217.740	147	- 20	62.782	3.651.010	1,7%
17.02.2006	- 294.488	- 738.831	444.344	- 342.223	66.841	33.063	12.844	225.053	- 8.808	13.230	47.735	3.653.733	1,3%
24.02.2006	- 280.494	- 731.044	450.549	- 324.251	10.435	36.824	10.948	258.354	- 5.462	13.151	43.756	3.655.578	1,2%
03.03.2006	- 66.265	- 521.965	455.701	- 320.695	3.922	16.517	10.843	279.087	- 2.634	12.961	254.431	6.577.358	3,9%
10.03.2006	- 376.635	- 846.455	469.820	- 482.975	26.451	126.614	20.139	303.185	- 6.846	13.431	106.340	3.775.639	2,8%
17.03.2006	- 514.094	- 1.009.164	495.070	- 581.838	27.203	58.998	18.078	463.983	- 6.160	19.736	67.745	3.776.004	1,8%
24.03.2006	- 550.983	- 1.032.450	481.467	- 613.958	3.684	126.673	23.762	444.641	- 4.891	20.089	62.975	3.776.004	1,7%
31.03.2006	- 520.649	- 1.015.724	495.075	- 582.758	4.947	88.243	21.699	452.530	- 4.840	20.179	62.109	6.443.152	1,0%
07.04.2006	- 477.468	- 970.657	493.188	- 528.187	6.107	56.392	20.051	429.337	- 3.691	19.991	50.718	3.583.977	1,4%
14.04.2006	- 454.871	- 958.545	503.673	- 498.941	- 547	55.771	20.241	411.314	- 8.061	20.223	44.070	3.544.176	1,2%
21.04.2006	- 402.440	- 907.839	505.399	- 472.093	- 57.343	23.713	19.416	461.074	5.324	19.909	69.654	3.537.133	2,0%
28.04.2006	- 544.271	- 1.050.139	505.868	- 617.598	- 17.569	450	25.391	586.976	2.607	19.743	73.327	6.427.007	1,1%
05.05.2006	- 711.896	- 1.219.281	507.386	- 778.042	- 63.968	14.774	15.957	790.300	1.265	19.714	66.147	3.514.861	1,9%
12.05.2006	- 787.028	- 1.318.325	531.297	- 824.770	59.807	59.024	16.585	676.629	- 7.754	20.479	37.742	3.508.423	1,1%
26.05.2006	- 591.450	- 1.186.930	595.480	- 654.459	48.906	63.040	17.852	510.612	- 8.530	22.579	63.009	3.508.556	1,8%

1.2.5. TMSF Bankaları

TMSF bünyesindeki banka bilanço içinde kapalı pozisyonda çalışmakta, bilanço dışında sadece swap işlemleri yapmakta, net olarak uzun olan yabancı para genel pozisyonunun özkaynaklara oranı ise %2,5 ila %2,8 arasında seyretmektedir.

Tablo 6: TMSF Bankaları Grubu YPNGP'sinin Haftalık Seyri (Bin YTL) (01.07.2005-26.05.2006)

	Bilanço İçi Pozisyon	Bil. İçi Poz. (DE hariç)	DövizEdeksli (DE) Poz.	Bilanço Dışı Pozisyon	Türev İşlemler						Net Pozisyon	Özkaynak	YPNGP/ Özkaynaklar
					İki güne kadar vadeli	Forward	Futures	Swap	Para Opsiyonlar	Diğer			
01.07.2005	30.484	- 79.438	109.922	- 99	-	-	-	99	-	-	30.583	1.457.591	2,1%
08.07.2005	31.785	- 80.158	111.943	- 207	-	-	-	207	-	-	31.578	1.457.591	2,2%
15.07.2005	30.513	- 79.492	110.005	190	-	-	-	190	-	-	30.703	1.457.591	2,1%
22.07.2005	30.656	- 78.938	109.594	- 333	-	-	- 88	- 333	-	-	30.323	1.457.591	2,1%
29.07.2005	32.095	- 78.606	110.701	- 149	-	-	-	- 149	-	-	31.946	1.457.591	2,2%
05.08.2005	29.980	- 79.195	109.175	- 231	-	-	-	- 231	-	-	29.749	1.476.118	2,0%
12.08.2005	30.606	- 79.660	110.266	- 22	-	-	-	- 22	-	-	30.584	1.476.118	2,1%
19.08.2005	32.736	- 81.302	114.038	258	-	-	-	258	-	-	32.994	1.476.118	2,2%
26.08.2005	33.141	- 81.504	114.645	- 92	-	-	-	- 92	-	-	33.049	1.476.118	2,2%
02.09.2005	32.011	- 80.357	112.368	- 302	-	-	-	- 302	-	-	31.709	1.495.804	2,1%
09.09.2005	31.550	- 80.664	112.214	114	-	-	-	114	-	-	31.664	1.495.804	2,1%
16.09.2005	33.306	- 79.594	112.900	109	-	-	-	109	-	-	33.415	1.495.804	2,2%
23.09.2005	33.819	- 79.064	112.883	- 128	-	-	-	- 128	-	-	33.691	1.495.804	2,3%
30.09.2005	36.045	- 77.891	113.936	- 95	-	-	-	- 95	-	-	35.950	1.535.062	2,3%
07.10.2005	36.911	- 78.687	115.598	- 256	-	-	-	- 256	-	-	36.655	1.535.062	2,4%
14.10.2005	37.845	- 78.878	116.723	93	-	-	-	93	-	-	37.938	1.535.062	2,5%
21.10.2005	39.655	- 77.167	116.822	81	-	-	-	81	-	-	39.736	1.535.062	2,6%
28.10.2005	38.136	- 78.057	116.193	- 262	-	-	-	- 262	-	-	37.874	1.535.062	2,5%
04.11.2005	39.451	- 76.569	116.020	139	-	-	-	139	-	-	39.590	1.554.790	2,5%
11.11.2005	42.405	- 75.202	117.607	- 77	-	-	-	- 77	-	-	42.328	1.554.790	2,7%
18.11.2005	43.123	- 74.289	117.412	17	-	-	-	17	-	-	43.140	1.554.790	2,8%
25.11.2005	43.233	- 74.420	117.653	- 167	-	-	-	- 167	-	-	43.066	1.554.790	2,8%
02.12.2005	43.910	- 73.893	117.803	10	-	-	-	10	-	-	43.920	1.566.934	2,8%
09.12.2005	44.491	- 73.639	118.130	56	-	-	-	56	-	-	44.547	1.566.934	2,8%
16.12.2005	36.018	- 73.457	109.475	- 180	-	-	-	- 180	-	-	35.838	1.566.934	2,3%
23.12.2005	44.715	- 73.186	117.901	368	-	-	-	368	-	-	45.083	1.566.934	2,9%
30.12.2005	43.513	- 74.098	117.611	325	-	-	-	325	-	-	43.838	1.557.386	2,8%
06.01.2006	43.248	- 73.417	116.665	- 289	-	-	-	- 289	-	-	42.959	1.557.386	2,8%
13.01.2006	43.419	- 73.290	116.709	- 315	-	-	-	- 315	-	-	43.104	1.557.386	2,8%
20.01.2006	43.318	- 73.686	117.004	80	-	-	-	80	-	-	43.398	1.557.386	2,8%
27.01.2006	40.933	- 75.125	116.058	21	-	-	-	21	-	-	40.954	1.557.386	2,6%
03.02.2006	44.246	- 72.324	116.570	109	-	-	-	109	-	-	44.355	1.567.749	2,8%
10.02.2006	35.112	- 81.848	116.960	17	-	-	-	17	-	-	35.129	1.567.749	2,2%
17.02.2006	45.448	- 71.711	117.159	78	-	-	-	78	-	-	45.526	1.567.749	2,9%
24.02.2006	45.203	- 71.064	116.267	- 105	-	-	-	- 105	-	-	45.098	1.567.749	2,9%
03.03.2006	44.160	- 70.948	115.108	18	-	-	-	18	-	-	44.178	1.680.127	2,6%
10.03.2006	45.971	- 72.859	118.830	- 76	-	-	-	- 76	-	-	45.895	1.680.127	2,7%
17.03.2006	45.685	- 72.458	118.143	- 311	-	-	-	- 311	-	-	45.374	1.680.127	2,7%
24.03.2006	46.203	- 72.255	118.458	301	-	-	-	301	-	-	46.504	1.680.127	2,8%
31.03.2006	47.224	- 72.283	119.507	- 137	-	-	-	- 137	-	-	47.087	1.690.093	2,8%
07.04.2006	47.439	- 70.523	117.962	- 536	-	-	-	- 536	-	-	46.903	1.690.093	2,8%
14.04.2006	47.938	- 71.086	119.024	70	-	-	-	70	-	-	48.008	1.690.093	2,8%
21.04.2006	49.004	- 69.513	118.517	- 374	-	-	-	- 374	-	-	48.630	1.690.093	2,9%
28.04.2006	47.943	- 70.411	118.354	- 401	-	-	-	- 401	-	-	47.542	1.700.555	2,8%
05.05.2006	47.750	- 70.609	118.359	- 329	-	-	-	- 329	-	-	47.421	1.700.555	2,8%
12.05.2006	38.811	- 83.031	121.842	154	-	-	-	154	-	-	38.965	1.700.555	2,3%
26.05.2006	45.183	- 93.843	139.026	66	-	-	-	66	-	-	45.249	1.700.555	2,7%

1.3. Türk Bankacılık Sektörünün Konsolide Bazda Yabancı Para Net Genel Pozisyonu (30.06.2005-31.03.2006)

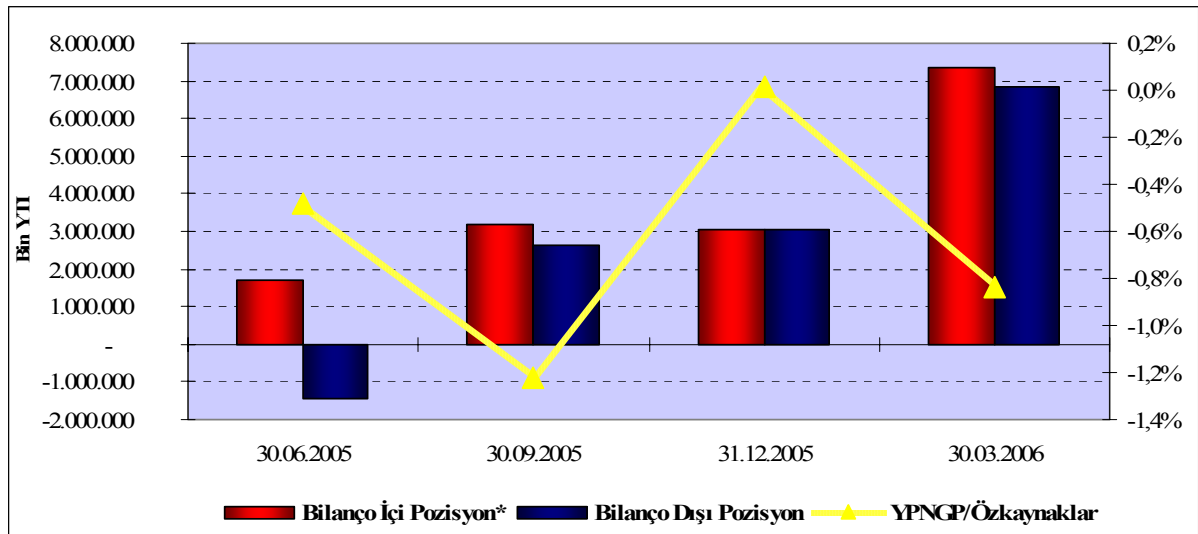
Türk bankacılık sektörünün YPNGP'sine konsolide bazda 3 aylık dönemler itibariyle bakıldığında; incelenen dönemler itibariyle bankalar genel olarak bilanço içi kısa, bilanço dışında ise uzun pozisyon taşımaktadırlar. Net genel pozisyon ise 2005 yıl sonu hariç olmak üzere kısadır.

Tablo 7: Türk Bankacılık Sektörünün Konsolide Bazda Yabancı Para Net Genel Pozisyonu (Bin YTL) (30.06.2005-31.03.2006)

	Bilanço İçi Pozisyon	Bil. İçi Poz. (DE hariç)	DövizEndeksli (DE) Poz.	Bilanço Dışı Pozisyon	Türev İşlemler						Net Pozisyon	Özkaynak	YPNGP/Özkaynaklar
					İki güne kadar vadeli	Forward	Futures	Swap	Para Opsiyonlar	Diğer			
30.06.2005	- 1.689.877	- 13.524.144	11.834.267	- 1.448.666	- 13.607	- 435.589	19.525	2.066.893	- 288.193	99.637	- 241.211	49.776.883	-0,48%
30.09.2005	- 3.205.603	- 15.786.454	12.580.851	2.618.974	174.556	- 581.496	- 137.245	3.278.895	- 199.688	83.952	- 586.629	48.053.343	-1,22%
31.12.2005	- 3.046.649	- 16.659.310	13.612.661	3.053.202	- 82.661	- 525.721	- 26.473	3.619.305	- 10.168	78.920	6.553	54.666.593	0,01%
30.03.2006	- 7.344.668	- 21.360.428	14.015.760	6.850.459	- 94.018	850.379	10.809	6.239.921	- 338.852	182.220	- 494.209	58.868.906	-0,84%

Türk bankacılık sektörünün konsolide bazda yabancı para net pozisyonu genel olarak solo bazda net pozisyonu ile paralellik taşımakta olup, 2005 yılı sonu ile 2006 yılının ilk çeyreğinde konsolide bazda taşınan net kısa pozisyon solo bazdakine göre daha düşüktür. Buna mukabil anılan iki dönemde bilanço içi net pozisyon için tam tersi bir durum söz konusudur.

Grafik 5: Türk Bankacılık Sektörünün Konsolide Bazda Yabancı Para Net Genel Pozisyonu (30.06.2005-31.03.2006)

* Bilanço içi pozisyon bilanço dışı pozisyon ile mukayese edilebilmesi için -1 ile çarpılarak gösterilmiştir.

1.4. Banka Grupları Bazında Konsolide Olarak Yabancı Para Net Genel Pozisyonunun Gelişimi (01.07.2005-26.05.2006)

YPNGP'ye ilişkin tespitler konsolide olarak banka grupları bazında aşağıdaki gibidir;

- Kamu bankalarının yabancı para net genel pozisyonu incelenen dönemde genel olarak uzun pozisyonda kalmıştır. Türev işlemleri ise diğer banka gruplarına nispeten oldukça sınırlı

olarak kullanılmaktadırlar. Öte yandan kamu bankaları türev işlemlerde yoğun olarak swap işlemlere başvurmakta, futures işlemlerini ise hemen hemen hiç kullanmamaktadırlar.

Tablo 8: Kamu Bankalarının Konsolide Bazda Yabancı Para Net Genel Pozisyonu (Bin YTL) (30.06.2005-31.03.2006)

	Bilanço İçi Pozisyon	Bil. İçi Poz. (DE hariç)	DövizEEndeksli (DE) Poz.	Bilanço Dışı Pozisyon	Türev İşlemler						Net Pozisyon	Özkaynak	YPNGP/Özkaynaklar
					İki güne kadar vadeli	Forward	Futures	Swap	Para Opsiyonlar	Diğer			
30.06.2005	284.178	- 2.118.305	2.402.483	146.538	14	-	-	-146.552	-	-	137.640	10.324.771	1,3%
30.09.2005	248.190	- 2.088.873	2.337.063	- 24.060	- 24.060	-	-	-	-	-	224.130	10.887.990	2,1%
31.12.2005	113.601	- 2.219.883	2.333.484	- 690	117	- 2	-	- 805	-	-	112.911	13.098.298	0,9%
30.03.2006	80.269	- 2.287.687	2.367.956	- 83.373	1.438	-16.237	-	- 84.809	16.235	-	- 3.104	13.554.253	0,0%

- Özel bankalar, incelenen dönemde yabancı para net genel pozisyonunda kısa pozisyonunda kalmışlardır. Esas itibariyle, özel bankaların bilanço içi net pozisyonu negatif bakiye arz etmektedir. Özel bankalar grubu bilanço dışı işlemleri, yabancı para net genel pozisyon rakamını dengelemesi ve açık pozisyonu kapatmaya yardımcı olması için kullanılmaktadırlar. Bilanço dışı işlemler içerisinde ise her ne kadar swap işlemlerini daha yoğun olarak tercih etseler de, diğer banka gruplarına göre daha fazla çeşitte türev işlem kullanılmaktadırlar.

Tablo 9: Özel Bankaların Konsolide Bazda Yabancı Para Net Genel Pozisyonu (Bin YTL) (30.06.2005-31.03.2006)

	Bilanço İçi Pozisyon	Bil. İçi Poz. (DE hariç)	DövizEEndeksli (DE) Poz.	Bilanço Dışı Pozisyon	Türev İşlemler						Net Pozisyon	Özkaynak	YPNGP/Özkaynaklar
					İki güne kadar vadeli	Forward	Futures	Swap	Para Opsiyonlar	Diğer			
30.06.2005	1.839.295	- 10.203.070	8.363.775	- 1.330.555	- 30.408	176.486	20.877	1.348.879	- 285.069	99.790	- 508.740	30.118.443	-1,7%
30.09.2005	3.706.107	- 12.216.942	8.510.835	2.843.303	126.874	95.364	- 84.244	2.775.795	- 53.811	- 16.675	- 862.804	28.927.617	-3,0%
31.12.2005	3.392.971	- 12.774.557	9.381.586	3.192.596	- 37.712	181.957	- 42.708	2.986.682	25.459	78.918	- 200.375	30.292.719	-0,7%
30.03.2006	5.480.393	- 14.728.610	9.248.217	4.895.179	- 59.324	1.031.481	- 10.890	4.059.851	- 314.727	188.788	- 585.214	33.753.384	-1,7%

- Yabancı bankalar, incelenen dönemde genel olarak yabancı para net genel pozisyonunda sınırlı düzeyde de olsa kısa pozisyonunda kalmışlardır. Bununla birlikte özel bankaların aksine bilanço dışı net pozisyonlarında da açık pozisyonunda bulunmuşlardır. Yabancı bankalar da bilanço dışı işlemlerde çeşitli türev işlemleri kullanmış, ancak salt swap işlemlerinde yoğunlaşmayarak, forward işlemlerine de büyük ölçüde başvurmuşlardır. Ancak imzaladıkları forward işlemlerinde swap işlemlerinin tersi pozisyon almışlar, bu ise toplamda bilanço dışı işlemlerin net genel pozisyonunun negatif bakiye arz etmesine yol açmıştır. Bununla birlikte yabancı bankaların özkaynak rakamlarının diğer banka gruplarına göre daha düşük düzeylerde seyretmesi YPNGP/Özkaynak rasyosunun daha yüksek oranlara çıkmasına neden olmuştur.

Tablo 10: Yabancı Bankaların Konsolide Bazda Yabancı Para Net Genel Pozisyonu (Bin YTL) (30.06.2005-31.03.2006)

	Bilanço İçi Pozisyon	Bil. İçi Poz. (DE hariç)	DövizEEndeksli (DE) Poz.	Bilanço Dışı Pozisyon	Türev İşlemler						Net Pozisyon	Özkaynak	YPNGP/Özkaynaklar
					İki güne kadar vadeli	Forward	Futures	Swap	Para Opsiyonlar	Diğer			
30.06.2005	- 139.672	- 875.019	735.347	- 193.954	13.047	- 626.167	- 67	807.141	-	-	54.283	2.027.641	2,7%
30.09.2005	393.442	- 911.986	1.305.428	- 451.553	61.826	- 736.932	- 161	271.401	- 148.487	100.800	- 58.111	3.145.676	-1,8%
31.12.2005	273.149	- 1.092.138	1.365.287	- 301.206	- 37.635	- 807.848	-	576.722	- 32.465	20	- 28.057	3.259.940	-0,9%
30.03.2006	- 1.493.033	- 3.278.020	1.784.987	1.456.032	- 41.079	- 253.108	-	1.812.486	- 35.520	- 26.747	- 37.001	3.395.287	-1,1%

- Kalkınma ve yatırım bankaları, incelenen dönemde genel olarak yabancı para net genel pozisyonunu bilanço dışı işlemleri kullanarak kapatma yoluna gitmiş, bilanço dışı işlemler olarak türev işlemlerini kullanmış, toplamda yabancı para net genel pozisyonu pozitif bakiye vermiştir.

Tablo 11: Kalkınma ve Yatırım Bankalarının Konsolide Bazda Yabancı Para Net Genel Pozisyonu (Bin YTL) (30.06.2005-31.03.2006)

Bilanço İçi Pozisyon	Bil. İçi Poz. (DE hariç)	DövizEndeksli (DE) Poz.	Bilanço Dışı Pozisyon	Türev İşlemler						Net Pozisyon	Özkaynak	YPNGP/ Özkaynaklar	
				İki güne kadar vadeli	Forward	Futures	Swap	Para Opsiyonlar	Diğer				
30.06.2005	- 47.614	- 269.765	222.151	- 70.550	3.740	14.092	- 1.285	57.280	- 3.124	- 153	22.935	5.828.244	0,4%
30.09.2005	- 197.784	- 511.374	313.589	251.379	9.916	60.072	- 52.840	231.794	2.610	- 173	53.595	3.536.369	1,5%
31.12.2005	- 83.941	- 498.634	414.693	162.177	- 7.431	100.172	16.235	56.381	- 3.162	- 18	78.236	6.458.250	1,2%
30.03.2006	- 520.277	- 1.015.370	495.093	582.758	4.947	88.243	21.699	452.530	- 4.840	20.179	62.481	6.461.621	1,0%

- İncelenen dönemde TMSF grubu bankası genel olarak yabancı para net genel pozisyonu uzun pozisyonda bulunmuştur. Sözkonusu banka grubu sınırlı düzeyde türev işlemler (swap işlemleri) kullanmakta olup, toplamda yabancı para net genel pozisyonu uzun pozisyonda seyretmektedir.

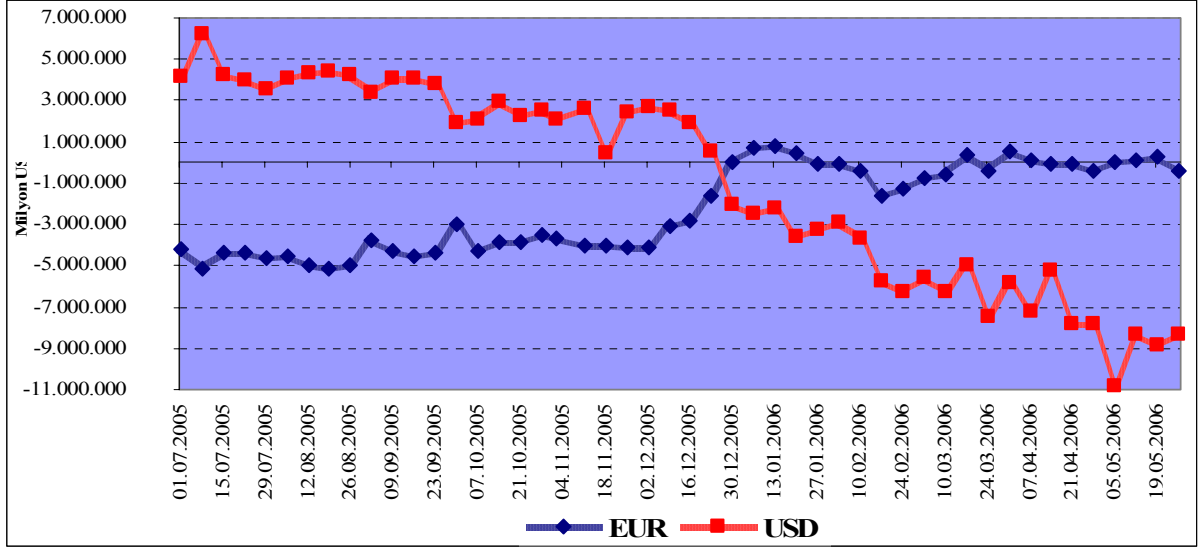
Tablo 12: TMSF Bankalarının Konsolide Bazda Yabancı Para Net Genel Pozisyonu (Bin YTL) (30.06.2005-31.03.2006)

Bilanço İçi Pozisyon	Bil. İçi Poz. (DE hariç)	DövizEndeksli (DE) Poz.	Bilanço Dışı Pozisyon	Türev İşlemler						Net Pozisyon	Özkaynak	YPNGP/ Özkaynaklar	
				İki güne kadar vadeli	Forward	Futures	Swap	Para Opsiyonlar	Diğer				
30.06.2005	52.526	- 57.985	110.511	- 145	-	-	-	145	-	-	52.671	1.477.784	3,6%
30.09.2005	56.657	- 57.279	113.936	- 95	-	-	-	95	-	-	56.562	1.555.692	3,6%
31.12.2005	43.513	- 74.098	117.611	325	-	-	-	325	-	-	43.838	1.557.386	2,8%
30.03.2006	68.766	- 50.741	119.507	- 137	-	-	-	137	-	-	68.629	1.704.361	4,0%

1.5.Türk Bankacılık Sektörü Yabancı Para Pozisyonunun Döviz Cinsleri İtibariyle Dağılımı

Türk bankacılık sektörü döviz pozisyonunun döviz cinsleri itibariyle çalışılan dönemdeki dağılımına bakıldığında, diğer döviz cinsleri de kullanılmış olmakla beraber USD, EUR ve GBP'nin en yoğun olarak kullanılan döviz birimleri olduğu görülmektedir. USD ve EUR dışındaki döviz birimlerinde, gerek bilanço içi, gerekse de net pozisyon anlamında istikrarlı bir seyir var iken, USD ve EUR'da taşınan pozisyonlar 2005 ve 2006 yılı içerisinde tersi yönde değişim göstermiştir.

Grafik 6: USD ve EUR Bazında Bilanço İçi Net Pozisyon (01.07.2005-26.05.2006)

2005 yılı içerisinde bilanço içinde USD'da uzun, EUR'da kısa pozisyon taşıyan bankacılık sektörü, 2006 yılından itibaren USD'da bilanço içinde kısa pozisyona geçmiş ve bu pozisyonu Mayıs 2006'ya değin artırarak korumuştur. Aynı dönemde EUR'da taşınan kısa pozisyon ise büyük ölçüde kapatılmıştır. Net pozisyon tutarlarında ise 2005 yılı içerisinde EUR'da taşınan kısa pozisyon hacmi USD'ın üzerinde iken 2006 yılında bu durum tersine dönmüştür.

Tablo 13: Türk Bankacılık Sektörü Yabancı Para Pozisyonunun Döviz Cinsleri İtibariyle Dağılımı (15.07.2005-26.05.2006)

	USD (Mio \$)		EUR (Mio €)		GBP (Mio £)		DİĞER (Mio \$)	
	Bilanço İçİ Net Pozisyon	Net Genel Pozisyon	Bilanço İçİ Net Pozisyon	Net Genel Pozisyon	Bilanço İçİ Net Pozisyon	Net Genel Pozisyon	Bilanço İçİ Net Pozisyon	Net Genel Pozisyon
15.07.2005	3.226	-63	-2.745	-231	-593	26	-229	8
22.07.2005	3.020	-126	-2.728	-510	-541	23	-225	-13
29.07.2005	2.674	-6	-2.894	-518	-637	47	-304	20
05.08.2005	3.126	26	-2.828	-477	-642	77	-290	27
12.08.2005	3.232	-112	-2.984	-398	-601	42	-307	9
19.08.2005	3.219	-517	-3.073	-295	-638	45	-314	14
26.08.2005	3.133	-334	-2.966	-134	-611	28	-325	15
02.09.2005	2.544	-144	-2.254	-254	-519	72	-237	27
09.09.2005	3.055	64	-2.610	-88	-524	72	-232	17
16.09.2005	3.064	17	-2.760	-302	-549	15	-311	16
23.09.2005	2.863	710	-2.686	-728	-501	30	-302	14
30.09.2005	1.409	-864	-1.832	103	-622	24	-303	29
07.10.2005	1.571	-401	-2.631	-256	-536	17	-307	21
14.10.2005	2.147	-551	-2.368	147	-902	33	-297	19
21.10.2005	1.683	-327	-2.370	73	-626	5	-284	27
28.10.2005	1.895	-370	-2.122	117	-649	21	-299	29
02.11.2005	1.540	-248	-2.284	78	-641	14	-284	31
11.11.2005	1.942	-399	-2.539	162	-612	26	-302	32
18.11.2005	325	-610	-2.513	-109	-630	4	-279	41
25.11.2005	1.810	-210	-2.568	-21	-648	10	-291	61
02.12.2005	1.973	-192	-2.621	116	-596	33	-284	27
09.12.2005	1.876	48	-1.937	109	-537	34	-254	13
16.12.2005	1.445	-195	-1.750	89	-550	16	-255	34
23.12.2005	427	-311	-1.014	-124	-650	53	-271	17
30.12.2005	-1.275	-519	-202	-31	-540	53	-274	38
06.01.2006	-1.799	-297	434	312	-584	49	-271	17
13.01.2006	-1.622	-382	482	373	-362	149	-261	35
20.01.2006	-2.705	-522	267	289	-406	43	-264	36
27.01.2006	-2.490	-127	-43	37	-420	41	-239	31
03.02.2006	-2.169	-277	-44	275	-273	53	-249	35
10.02.2006	-2.729	-481	-236	205	-329	76	-243	37
17.02.2006	-4.367	-737	-1.014	-103	-446	55	-243	41
24.02.2006	-4.787	-1.157	-811	47	-523	51	-278	17
03.03.2006	-4.328	-870	-503	39	-522	71	-235	77
10.03.2006	-4.641	-1.182	-353	104	-506	66	-255	40
17.03.2006	-3.783	-633	244	348	-525	77	-235	46
24.03.2006	-5.567	-934	-254	200	-542	68	-236	43
31.03.2006	-4.368	-818	331	116	-600	76	-230	63
07.04.2006	-5.395	-766	55	-50	-615	50	-214	65
14.04.2006	-3.903	-805	-64	-83	-606	69	-259	46
21.04.2006	-5.929	-633	-39	4	-584	59	-240	61
28.04.2006	-5.925	-402	-222	-439	-585	67	-272	63
05.05.2006	-8.250	-365	15	-327	-555	48	-271	103
12.05.2006	-5.980	-724	69	-271	-573	46	-179	89
19.05.2006	-5.968	-917	157	-312	-539	70	-164	81
26.05.2006	-5.443	-776	-189	-329	-549	71	-152	47

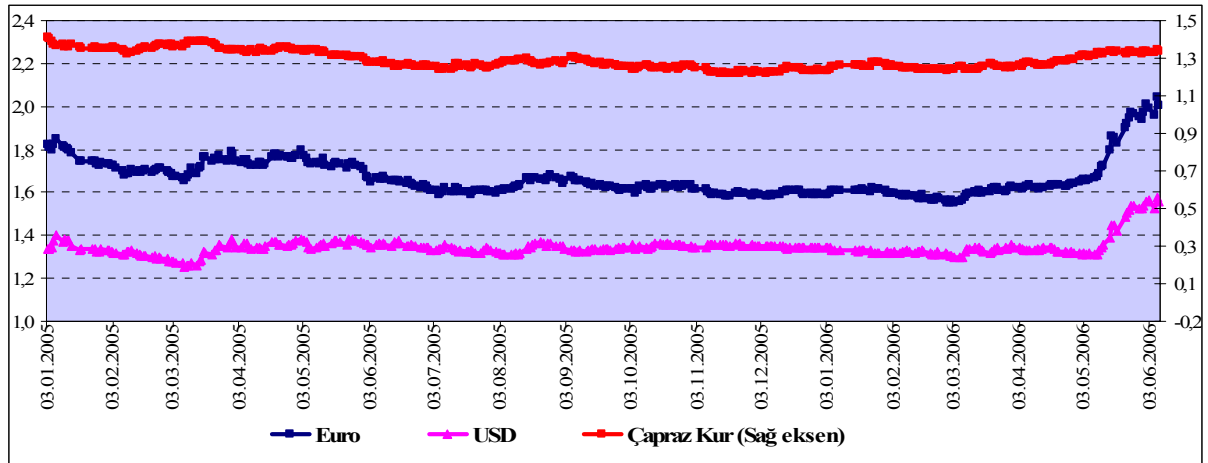
2. KUR - FAİZ RİSKİ İLİŞKİSİ

Dünya ekonomisinde 2002 yılı sonrasında faizlerin düşük seyretmesi, likiditenin gelişmekte olan ülkelere akmasına yol açmıştır. Gelişmekte olan ülkeler, makro ekonomik verileri ve piyasa beklentilerindeki iyileşmelere paralel olarak yabancı sermayeyi ülkelerine çekerken; 2003 yılından sonra Türkiye de bu gelişmelerden payını almıştır. 2004 yılı ve özellikle 2005 yılında önemli miktarda yabancı sermaye Türkiye'ye gelmiştir.

Para piyasalarında yaşanan bu gelişmeler örtük enflasyon hedeflemesi ve disiplinli maliye politikasıyla beraber kurlarda stabiliteyi sağlamış ve bu durum özellikle 2003 yılından sonra kendisini göstermiştir.

Enflasyonla mücadele çerçevesinde, TCMB tarafından 2002 yılından itibaren dalgalı kur rejimiyle birlikte örtük enflasyon hedeflemesi uygulanmış ve temel politika aracı olarak da kısa vadeli faiz oranları kullanılmıştır. TCMB, 2005 yılsonu hedef değişken olarak belirlediği TÜFE endeksi hedefini yakalamak için kısa vadeli faiz oranlarında 9 defa indirmeye gitmiştir. Uluslararası piyasalarda gelişmekte olan ülkelerin dış borçlanma imkanlarını artıran süreç ve yurtiçinde YTL'ye dönük portföy tercihleri, Türk parasına olan güvenin artmasına ve neticede Türk parasına olan talebin yükselmesine, dolayısıyla da YTL'nin diğer para birimleri karşısında değer kazanmasına yol açmıştır. USD özellikle 2003 yılı sonunda önceki dönemlere göre nispeten daha istikrarlı bir seyir izlemiş olmakla birlikte TCMB 2005 yılı içerisinde döviz kurundaki oynaklığın önlenmesi ve döviz rezervlerinin artırılması amacıyla 27 Ocak, 9 Mart, 3 Haziran, 22 Temmuz, 4 Ekim, 18 Kasım tarihlerinde 6 kez alım yönünde doğrudan müdahalede bulunmuş ve toplam 22,2 milyar dolar alım yapmıştır.

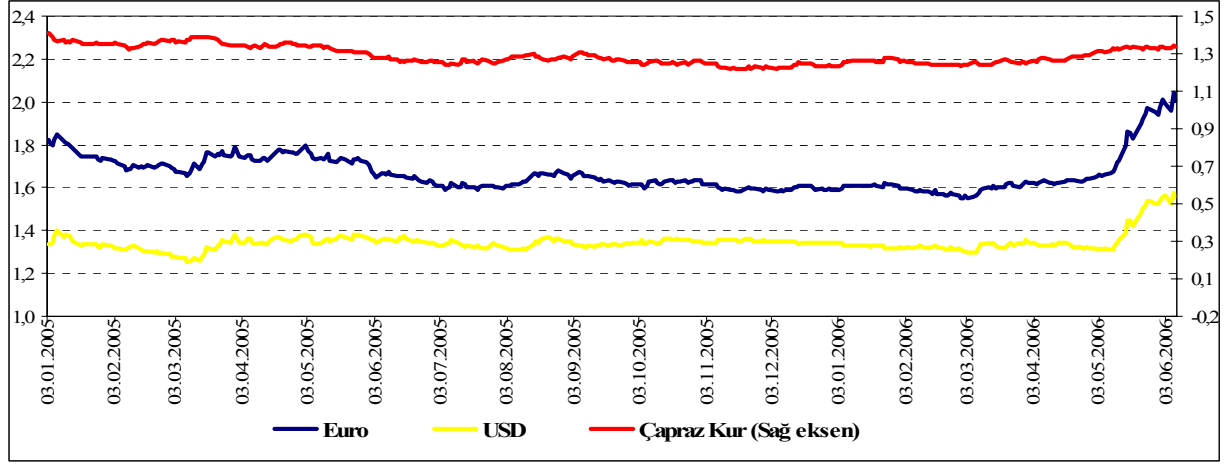
Grafik 7: 2005 Yılı USD Getiri Oynaklığı (%) (10 Günlük Hareketli Ortalama)

Yıl sonu kurları itibariyle bakıldığında ise, YTL/USD kuru 2005 yılı sonunda 2004 yılı sonuna göre %0,07 oranında değer kaybederek 1,3430 seviyesinde gerçekleşmiş, YTL, EUR

karşısında ise özellikle yılın son çeyreğinde USD/EUR paritesindeki gelişmeler nedeniyle 2004 yılı sonuna göre %12,9 oranında değer kazanarak 1,5904 düzeyinde tutunmuştur.

Grafik 8: 2005-2006/2 Yılı USD ve EUR Kuru ile \$/€ Çapraz Kuru

Ancak, ABD'nin yüksek düzeydeki cari işlemler açığı nedeniyle FED'in 2004 Haziran ayından itibaren 16 defa faiz artırımında bulunması ve kısa vadeli faiz oranını kritik bir seviye olarak kabul edilen % 5'in üzerine çıkarması; diğer taraftan uyguladığı sıkı para politikası sonucunda USD'nin değer kazanması, bunun yanısıra diğer gelişmiş ülkelerin de faiz artırımında bulunabileceğine yönelik açıklamalar yapması, yabancı fonların gelişmekte olan ülkelere çıkabileceği yönünde beklentilere neden olmuştur. Mayıs 2006'da başlayan dalgalanmalar bu gelişmeyle ilgilidir.

Genel olarak 2002-2005 döneminde Türkiye'de döviz fiyatlarını belirleyen unsurlar temel olarak Türkiye'ye giren sermaye hareketleri, yerleşiklerin portföy tercihleri ve cari işlemler açığı olmuştur. Ayrıca, TCMB kur fiyatlarında oynaklığa müdahale etmiş ve önemli miktarda döviz alımı gerçekleştirmiştir.

2006 yılının ilk beş ayında da döviz kurunu belirleyen unsurlar değişmemiştir. Bununla beraber, ABD'de Haziran 2004'de artmaya başlayan faiz hadleri, yaklaşık iki yıllık bir dönemden sonra, Mayıs 2006'da %5 düzeylerinde, kritik bir seviyeye yükselmiştir. Bu gelişmeye yol açan faktörler; başta petrol olmak üzere genel olarak emtia fiyatlarındaki artışlar, siyasi istikrarsızlığa bağlı olarak yükselen altın fiyatları ve ABD'nin artmaya devam eden cari işlemler açığının ABD ekonomisinde önemli enflasyonist baskılar yaratmış olmasıdır.

Türkiye'de son üç sene zarfında yoğun olarak kullanılan yabancı kaynaklar, gerek ABD faiz oranlarının artışı, gerekse bütün gelişmekte olan piyasalara dönük risk algısının yükselmesi nedeniyle, yurtdışına çıkmaya başlamıştır. Bu sermaye çıkışı, özellikle 2006 yılı

Mayıs ayı içindeki dalgalanmada görüldüğü üzere döviz kurlarını yükseltmiştir ve halen de kurlar üzerinde etkili olmaktadır.

Önümüzdeki dönemde kur fiyatları üzerinde etkili olacak unsurlar, sermaye hareketleri ve bu hareketlere yön verecek olan dış gelişmeler ile yurtiçi yerleşiklerin portföy tercihleri ve cari işlemler dengesi olacaktır.

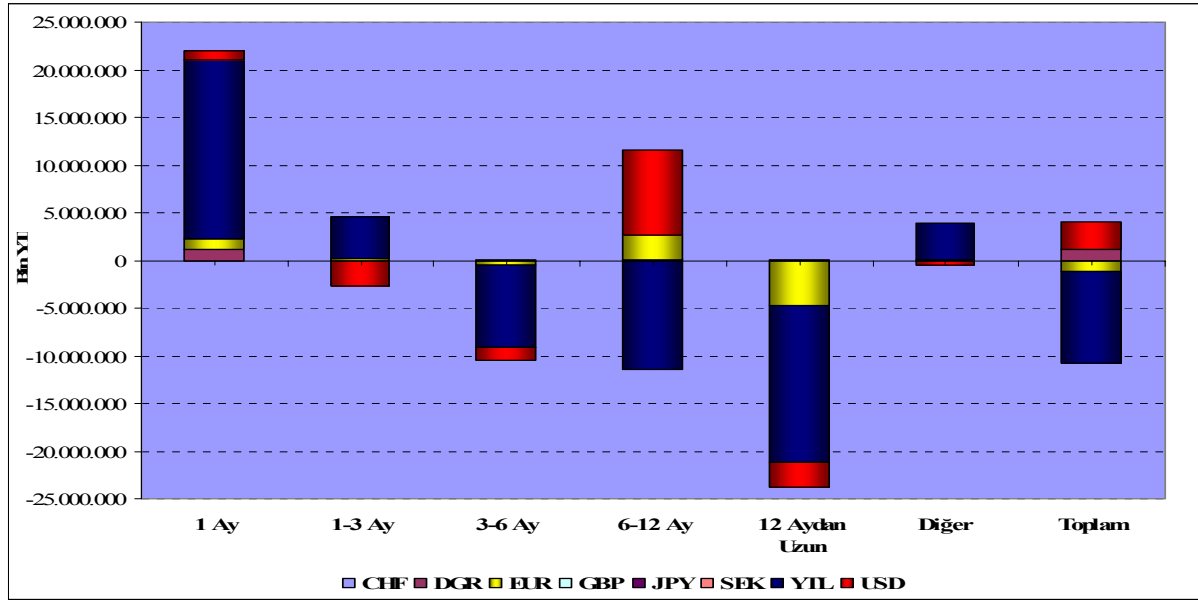
Gelişmekte olan ülkelere yönelen veya bu ülkelerden çıkan yabancı sermaye çoğu kez kur ve faiz oranlarında değişikliklere neden olmaktadır. Nitekim Türkiye’de Mayıs 2006 döneminden itibaren kurlarda meydana gelen hareketlilik TCMB faizlerinin Haziran ayı içerisinde iki kez, sırasıyla 175 ve 225 baz puan yükseltilmesi ile sonuçlanmıştır. Dolayısıyla kur riski ile faiz riski pek çok defa birlikte realize olmakta ve piyasa katılımcılarını aynı anda etkilemektedir. Bu sebeple aşağıdaki analiz Türk bankacılık sektöründe taşınan faiz riskini ilgili para birimleri bazında irdelemektedir. Bu çerçevede, öncelikle bankalar aktif pasif yönetimi, kur riski ve faiz riski açısından analiz edilmiş, daha sonra ise GAP² analizi çerçevesinde faiz değişimlerinin ilgili para cinsleri itibariyle yaratabileceği riskler analiz edilmiştir.

2.1. Türk Bankacılık Sektörünün Aktif Pasif Yönetimi

Türk bankacılık sektörünün toplulaştırılmış bilançoları üzerinden kalan vadeye göre hesaplanan döviz bazında fon akım tablosu, 2005 yılı için Grafik 9’da, 2006 yılının ilk dört ayı için ise Grafik 10’da gösterilmiştir. Bu grafikler aynı zamanda bankaların aktif pasif yönetimi stratejilerini de ilgili dönemler itibariyle özetlemektedir. Grafiklerde yer alan pozitif tutarlar, ilgili para birimi ve vade diliminde bankaların yarattığı net kaynağı, negatif rakamlar ise net kullandırmaları göstermektedir. Grafikler, swap sözleşmelerinden kaynaklanan bilanço dışı yükümlülükler de dahil edilerek hazırlanmıştır. Böylelikle bilanço içi teminatlı borçlanma ile faiz ve kur riski açısından farkı bulunmayan swap sözleşmelerinin aktif pasif yönetimine etkileri analize dahil edilmiştir.

² GAP analizi: Yeniden fiyatlama dönemleri itibari ile faize duyarlı varlık ve yükümlülükler arasındaki farka dayalı olarak, faiz değişimlerinin sonuç hesaplarına etkisine yönelik analiz

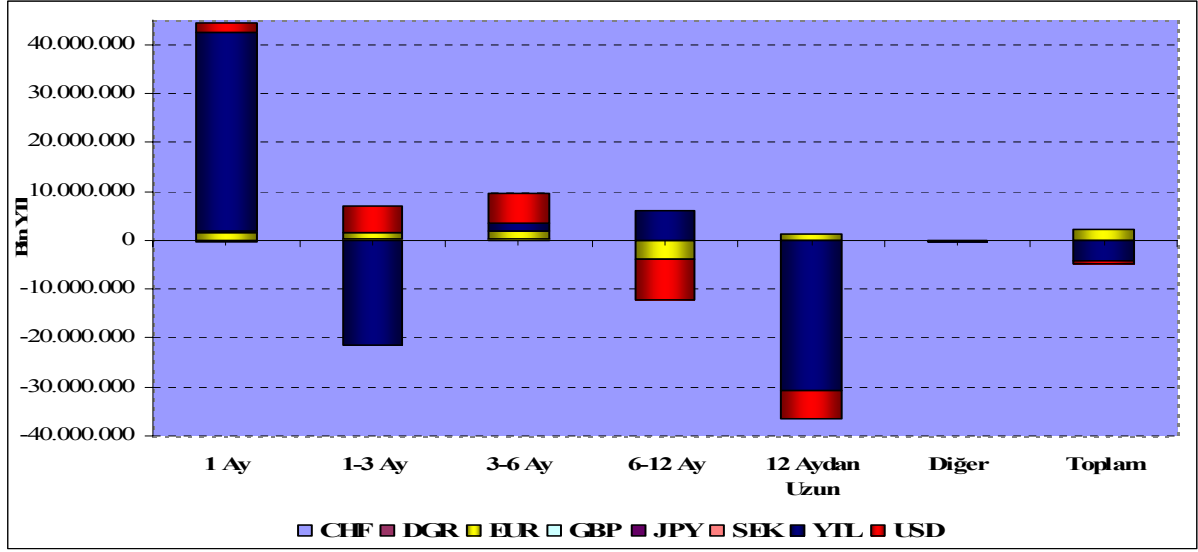
Grafik 9: Döviz Cinslerine Göre Vadeye Duyarlı Fon Akım Tablosu (2004/Aralık- 2005/Aralık)

Yukarıda verilen grafik aktif pasif yönetimi çerçevesinde irdelendiğinde, bankaların TP’da ağırlıklı net kaynağı bir aya kadar olan vade diliminde oluşturdukları, buna karşın TP net kullandırmaları ise daha ziyade, oniki aydan uzun vade diliminde gerçekleştirdikleri anlaşılmaktadır. EUR’da önemli tutarda faiz riski taşımamaya özen gösteren bankacılık sektörü, USD’da ise kullandırmadan fazla kaynak oluşturmuştur. USD kaynaklar ağırlıklı olarak altı-oniki ay arası vade diliminde yaratılırken, USD kullandırmaları çeşitli vade dilimlerine dağılmış durumdadır.

Kaynak ve kullanımlar bir bütün olarak değerlendirildiğinde ise bankaların 2005 yılında açtıkları pozisyon net olarak görülmektedir. Açılan pozisyonun grafikte sınırlı olarak yer alması swap sözleşmelerinin analize dahil edilmesinden kaynaklanmaktadır. Swap sözleşmelerinin etkisine rağmen, 2005 yılında USD’da net kaynak yaratan bankalar, pozisyon açmak sureti ile ağırlıklı olarak TP’da, kısmen de EUR’da uzun pozisyonlarını daha da artırmışlardır.

Grafik 10: Döviz Cinslerine Göre Vadeye Duyarlı Fon Akım Tablosu (2005/Aralık- 2006/Nisan)

Bankaların 2006 yılının ilk dört ayındaki aktif pasif yönetimi stratejisi, 2005 yılına göre piyasa koşulları ve banka tercihleri doğrultusunda kısmen farklılaşmıştır. TP’da, 1 aylık vade diliminde yaratılan net kaynak 2005 yılına göre iki kat artış göstermiş ve yaklaşık 40 milyar YTL’ye ulaşmıştır. Buna karşın TP net kullandırmalarda, vade dağılımı daha da daralmış ve on iki aydan uzun ve bir-üç ay arası vade diliminde yoğunlaşmıştır. Öte yandan, TP’da taşınan faiz riski bilançoların hızlı bir şekilde büyümesine bağlı olarak önemli ölçüde artış göstermiştir.

EUR bazında, nette kaynak ve kullandırmalar önemli bir hacme sahip olmamakla birlikte, 2005 yılında bankalar EUR’da nette kısa pozisyonu azaltmaya yönelik strateji belirlemişken, 2006 yılının ilk dört ayında taşınan pozisyonda ciddi bir değişiklik görülmemektedir.

USD’daki aktif pasif yönetimi ise özellikle piyasa koşulları çerçevesinde 2005 yılına göre önemli ölçüde değişikliğe uğramıştır. Özellikle USD’da yaratılan net kaynak hacmi hem vade hem de tutar olarak azalmıştır. Buna bağlı olarak altı-oniki ay vade diliminde 2005 yılında nette kaynak yaratan bankalar, 2006 yılının ilk dört ayında aynı vade diliminde nette fon kullandırıcısı konumuna gelmiştir.

Bankaların 2006 yılının ilk dört ayındaki aktif pasif yönetimi sonuçları toplu olarak değerlendirildiğinde, 2005 yılına nazaran USD’da bilanço içinde pozisyon açılmasına karşın swap sözleşmeler nedeniyle net pozisyonun önemli ölçüde değişmediği gözlemlenmektedir.

2.2. Türk Bankacılık Sektörünün Yeniden Fiyatlama Dönemine Göre Döviz Bazında GAP Analizi

Bankaların taşıdıkları farklı döviz cinsleri itibariyle pozisyonların, ilgili para cinslerindeki faiz değişikliklerine karşı duyarlılığı da, kur riski ve faiz oranı ilişkisinin bir başka boyutunu

oluşturmaktadır. Bu hassasiyetin ölçümünde, bilanço dışı ürünler de dahil olmak üzere, varlık ve yükümlülüklerin yeniden fiyatlandırma dönemleri bazında farklarını esas alan GAP analizleri kullanılabilir. Türk bankacılık sektörünün yeniden fiyatlandırma dönemine göre döviz bazında GAP analizi aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 14: Türk Bankacılık Sektörünün Yeniden Fiyatlandırma Dönemine Göre Döviz Bazında GAP Analizi (Bin YTL)

Ara.05	USD	EUR	CHF	GBP	JPY	SEK	TRY
1 Ay	- 29.815.128	- 8.903.305	381	14.335	- 9.689	5	- 29.846.353
1-3 Ay	- 8.440.204	- 387.445	- 13	- 11.915	5.830	-	5.028.008
3-6 Ay	11.689.224	2.259.231	- 17	1.411	1.314	-	12.338.048
6-12 Ay	- 1.233.743	- 1.618.721	4	- 17.070	8.690	-	17.596.798
12 Aydan Uzun	21.099.587	7.369.384	2	664	- 6.483	-	32.384.290
Toplam	- 6.700.264	- 1.280.856	357	- 12.575	- 338	5	37.500.791
Nis.06	USD	EUR	CHF	GBP	JPY	SEK	TRY
1 Ay	- 29.603.333	- 9.432.017	- 3.222	- 176.581	- 6.787	4	- 64.746.830
1-3 Ay	- 953.949	- 1.052.354	- 16	175.607	3.962	-	13.022.893
3-6 Ay	5.766.600	1.322.808	983	16.913	9.500	-	26.349.839
6-12 Ay	1.619.431	1.297.211	1.678	5.304	4.584	-	23.664.019
12 Aydan Uzun	18.215.157	6.611.878	-	532	- 9.968	-	42.743.849
Toplam	- 4.956.094	- 1.252.474	- 577	21.775	1.291	4	41.033.770

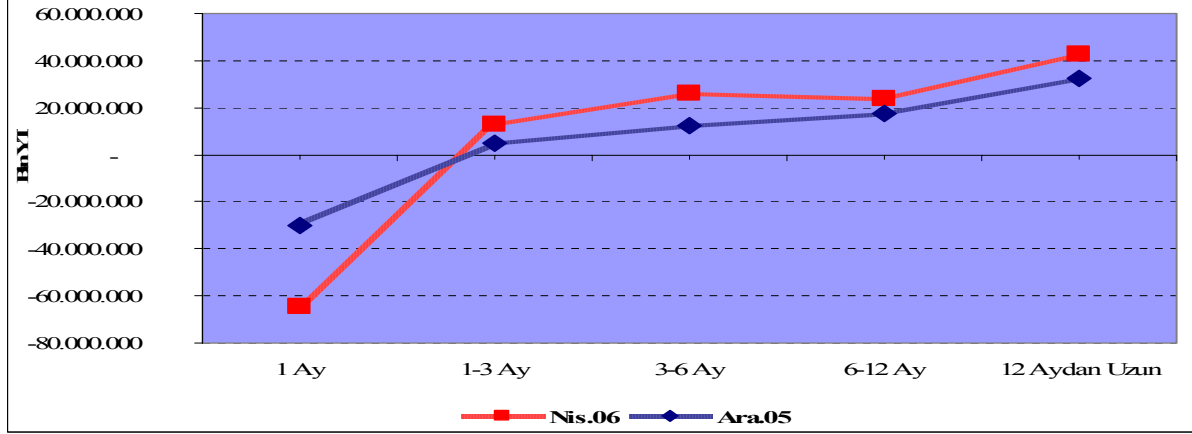
Türk bankacılık sektörünün toplulaştırılmış bilançosu üzerinden yeniden fiyatlandırma dönemine göre Aralık 2005 ve Nisan 2006 tarihleri için döviz bazında GAP analizi yapılmıştır. Yapılan hesaplamada DE varlık ve yükümlülükler toplamı USD ve EUR olarak iki döviz cinsine dağıtılmıştır. Dağılım yapılırken, 2005 yılı Aralık ayında DE varlık ve yükümlülüklerin yaklaşık %70'i USD, %30'u EUR cinsinden, 2006 yılı Nisan ayında toplam döviz varlık ve yükümlülüklerin %65'i USD, %35'i EUR cinsinden olup, döviz endeksli net varlıklar, mezkur oranlarda iki döviz bazında paylaştırılmıştır.

GAP analizine ilişkin yukarıda verilen tablo genel olarak değerlendirildiğinde;

- Taşıdıkları faiz riski açısından USD, EUR ve YTL cinsi pozisyonların önem arz ettiği,
- USD ve EUR'da taşınan faiz riskinin Aralık 2005 tarihi ile Nisan 2006 tarihi arasında önemli bir değişiklik göstermediği,
- USD ve EUR pozisyonların, faiz riskine bağlı olarak, piyasalardaki getiri eğrisinin yukarı kayması halinde zarar üreteceği, bu zararın getiri eğrisinin dikleşmesi halinde daha da fazla olacağı,
- Her ne kadar USD ve EUR pozisyonlarında faiz riski taşınsa da, TP pozisyonun taşıdığı faiz riski yanında, öneminin görece düşük olduğu,
- TP pozisyondan kaynaklanan faiz riskinin ise banka bilançolarındaki zarar üretme potansiyeli açısından en önemli unsur olduğu, buna ilave olarak Aralık 2005 tarihine nazaran, TP pozisyondan kaynaklanan faiz riskinin Nisan 2006 tarihinde daha da arttığı anlaşılmaktadır.

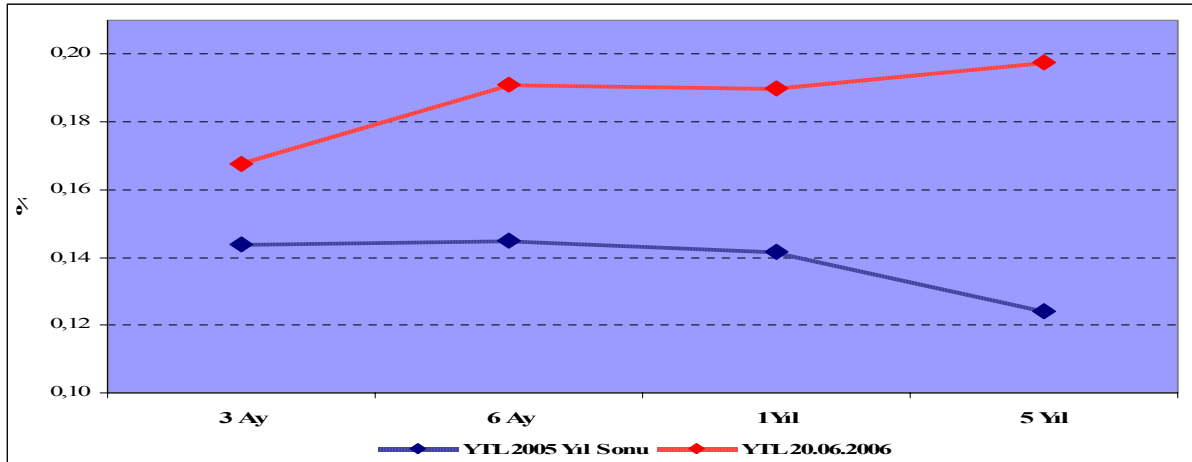
GAP analizine ilişkin tablodan anlaşıldığı üzere, TP pozisyonundan kaynaklanan faiz riski Nisan 2006 tarihinde artış göstermiştir. Aşağıdaki grafik TP pozisyonundan kaynaklanan faiz riskindeki artışı göstermektedir.

Grafik 11: TP Pozisyonlardaki GAP Analizi

Kısa vadedeki negatif GAP ile uzun vadedeki pozitif GAP'in aynı anda artış göstermesi, taşınan faiz riskini özellikle getiri eğrisinin dikleşmesinden kaynaklanacak faiz riskine karşı daha duyarlı hale getirmektedir. Nitekim Mayıs 2006 tarihinden itibaren söz konusu risk gerçekleşmiş ve TP getiri eğrisi dikleşmeye başlamıştır.

Grafik 12: TP Getiri Eğrisindeki Değişim

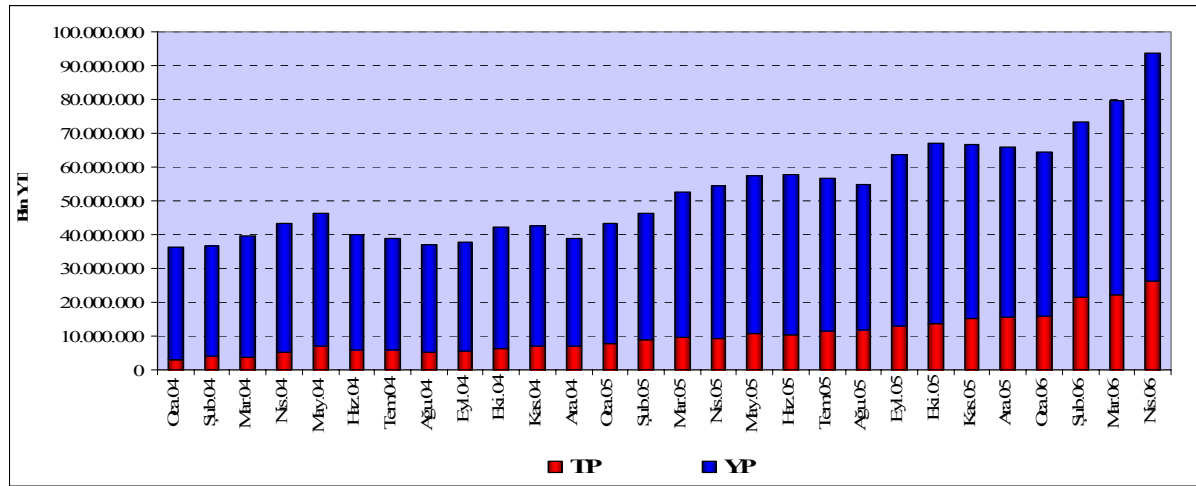

USD ve EUR getiri eğrileri de aynı süreç zarfında dikleşmesine karşın, gerek taşınan pozisyonların faiz riskine duyarlılığının görece düşük olması, gerekse de faiz değişiminin YTL'dekine nazaran az olması sebebi ile bilançolar üzerindeki faiz riski etkisi daha düşük kalmaktadır.

3. TÜREV SÖZLEŞMELER

BIS tarafından gerçekleştirilen ve 52 ülkenin merkez bankası yada para otoritelerinin katıldığı ankete göre Haziran 2004 itibariyle ankete katılan tüm finansal piyasalardaki türev ürünlerin nominal bazda değeri 220 trilyon USD'a ulaşmaktadır.³ Türk bankacılık sektöründe de dünya uygulamasına paralel olarak türev sözleşmelerin hacmi ve çeşitliliği son dönemlerde önemli ölçüde artış göstermiş ve Nisan 2006 itibariyle nominal bazda 93.644 milyon YTL'ye ulaşmıştır. Bu artışın arkasında yatan sebepler ise; faiz oranlarının düşmesine bağlı olarak getirilerin azalması ile birlikte kar amaçlı türev ürünlere yönelik talep oluşmasının yanısıra banka ve banka dışı kurumların kur ve faiz riskine karşı korunma sağlamak istemeleridir.

Grafik 13: Türev Sözleşmelerin Gelişimi

Türkiye’de faaliyet gösteren bankaların türev ürünlere yaklaşımı birbirinden farklılık arz etmektedir. Örneğin kamu bankaları türev sözleşmelere taraf olmak konusunda çekimser davranır iken, özel bankalar en agresif grubu oluşturmaktadır. Mart 2006 itibariyle türev sözleşmelerin %59,4’ü özel bankalar tarafından, %33,8’i yabancı bankalar tarafından, %6,1’i ise kamu bankaları tarafından gerçekleştirilmiştir. Kalkınma ve yatırım bankaları ile TMSF bankaları ise sadece %0,7’lik bir paya sahiptir.

Bankaların taraf oldukları türev sözleşmelerin önemli bir kısmı tezgah üstü piyasalarda (OTC) gerçekleştirilmiştir. Ayrıca dünya uygulamasının tersine Türkiye’de gerçekleştirilen türev sözleşmelerin tamamına yakını yabancı para üzerinedir. Faiz oranına ilişkin sözleşmeler ise ikinci sırada yer almakla birlikte önemli bir boyutta değildir.

³ BIS, “Triennial Central Bank Survey: Foreign Exchange and Derivatives Market Activity in 2004”, Mart 2005

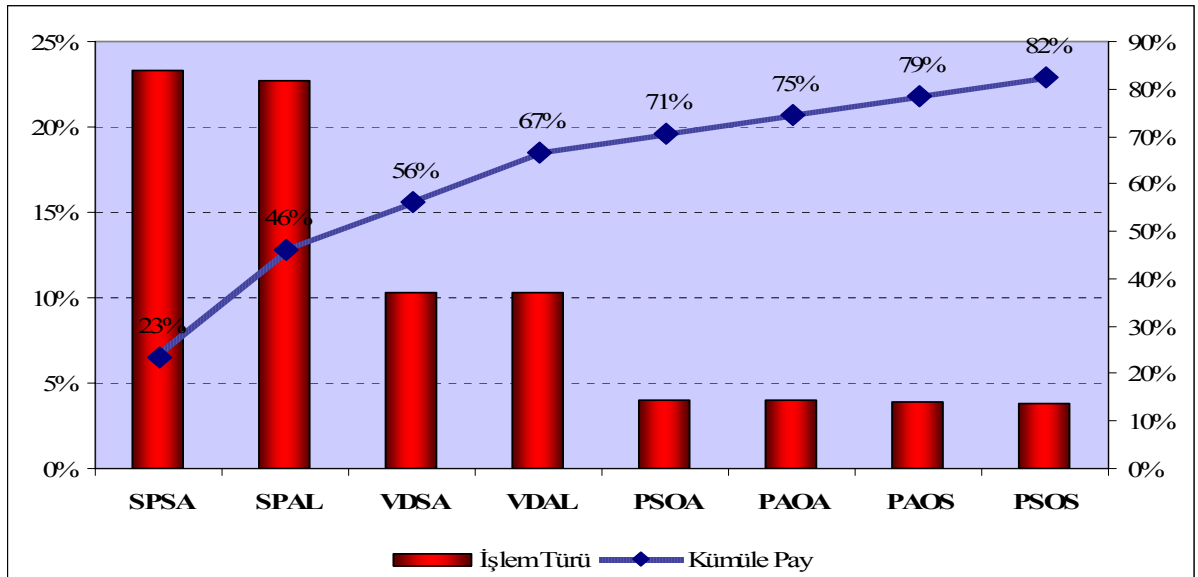
Tablo 15: Türk Bankacılık Sektörünün Akdettiği Türev Sözleşmelerin Üzerine Yazıldıkları Varlıklar ve Organize Piyasaların Ağırlığı (%) (31.03.2006)

	OTC	Organize Piyasalar
FX Sözleşmeleri	86,9	1,3
Faiz Sözleşmeleri	6,5	1,8
Hisse Senedi Sözleşmeleri	0,1	0
Mal Sözleşmeleri	0,1	0
Kredi Türevleri	0,1	0
Diğer	3,2	0
TOPLAM	96,9	3,1

* TP-YP çapraz para swapları FX sözleşmeleri altında sınıflandırılmıştır.

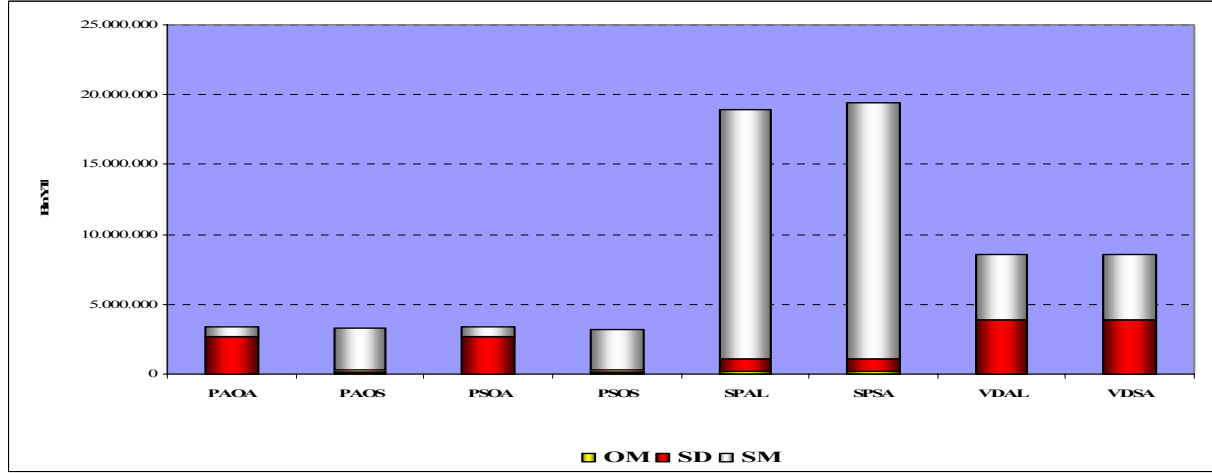
Türev sözleşmelerdeki artışın önemli bir kısmı bankaların bilanço içinde taşıdıkları YP kısa pozisyonların dengelenme ihtiyacı ile açıklanabilmektedir. Bu sebeple Şubat 2006 tarihinden itibaren türev sözleşmelerin, özellikle de swap sözleşmelerinin hacmi önemli ölçüde artış göstermiştir. Türev sözleşmelerdeki artışın ikinci sebebi ise ihracatçı firmaların özellikle EUR cinsi nakit akımlarının değerini koruma altına almak istemeleridir. Bankalar ihracatçı firmalara forward kontratlar ile koruma sağlarken, kendi taşıdıkları pozisyonları da yurtdışı bankalar ile yaptıkları karşı forwardlar ile hedge etmektedirler. Son olarak, Türkiye’de yerleşik tasarruf sahiplerinin YP faiz oranlarının düşüklüğü ve TP’na karşı değer yitirmesi sebebi ile YP cinsi tasarruflarını teminat göstermek sureti ile opsiyon sözleşmesi yazması, türev ürünlerin artışında etken olmuştur. Bankalar yurtiçi yerleşiklerden satın aldıkları bu opsiyonları, belirli bir kar marjı dahilinde yabancı bankalara satmaktadırlar.

Grafik 14: Önem Arzeden Türev Sözleşmelerin Dağılımı – Sağ Eksen Kümüle Pay (Mart 2006)

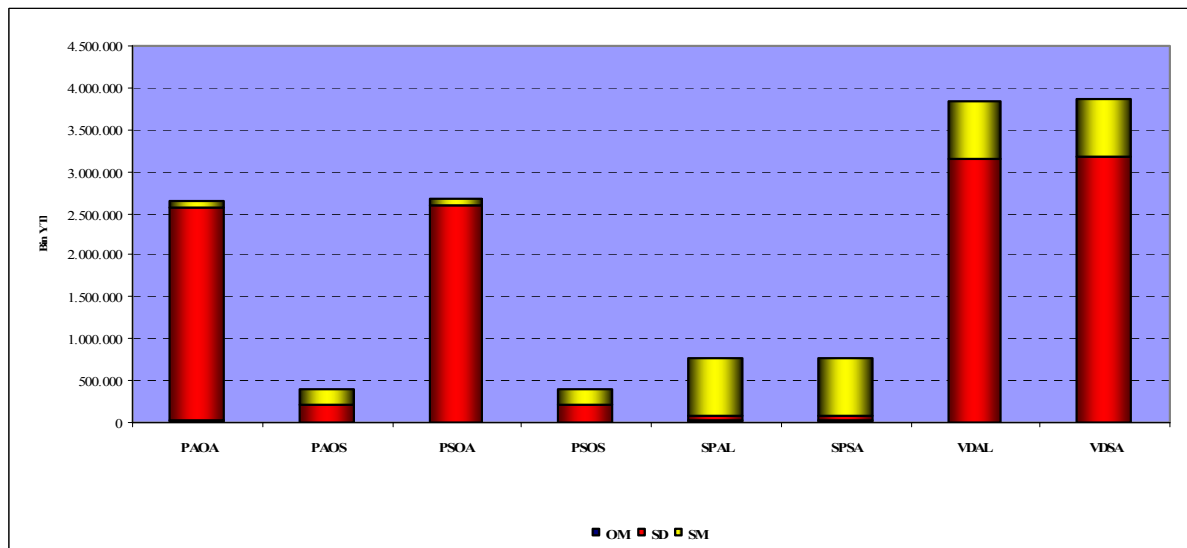
Yukarıda da izah edildiği üzere, swap sözleşmeleri çoğunlukla bankaların kendi taşıdıkları pozisyonların hedge edilmesinde kullanılmaktadır ve bu çerçevede en önemli paya sahip türev ürün çeşidini oluşturmaktadır. İkinci büyük paya sahip olan forward sözleşmeler ise ağırlıklı olarak firmaların kur riskinden korunma amacına yönelik olarak hazırlanmaktadır.

Grafik 15: Önem Arzeden Türev Sözleşmelerin Karşı Taraf Bazında Dağılımı

Önem arzeden türev sözleşmelerin arkasında yatan ve daha önce izah edilen ekonomik gerekçeler yukarıdaki grafikte de teyit edilmektedir. Görüleceği üzere para swaplarının tamamına yakını mali kuruluşlar ile gerçekleştirilmektedir. Buna karşın forward sözleşmelerin yarısına yakını mali olmayan kuruluşlar ile akdedilirken, diğer yarısı yine mali kuruluşlar ile risklerini sınırlandırma –hedge- gayesi ile gerçekleştirilmektedir. Para opsiyonlarında ise, bankalar mali olmayan kuruluşlardan opsiyon satın alırken, mali kuruluşlara opsiyon satmaktadır. Buna ilave olarak off shore merkezlerde kurulu firmalarla akdedilen türev sözleşme miktarı göz ardı edilecek mahiyettedir.

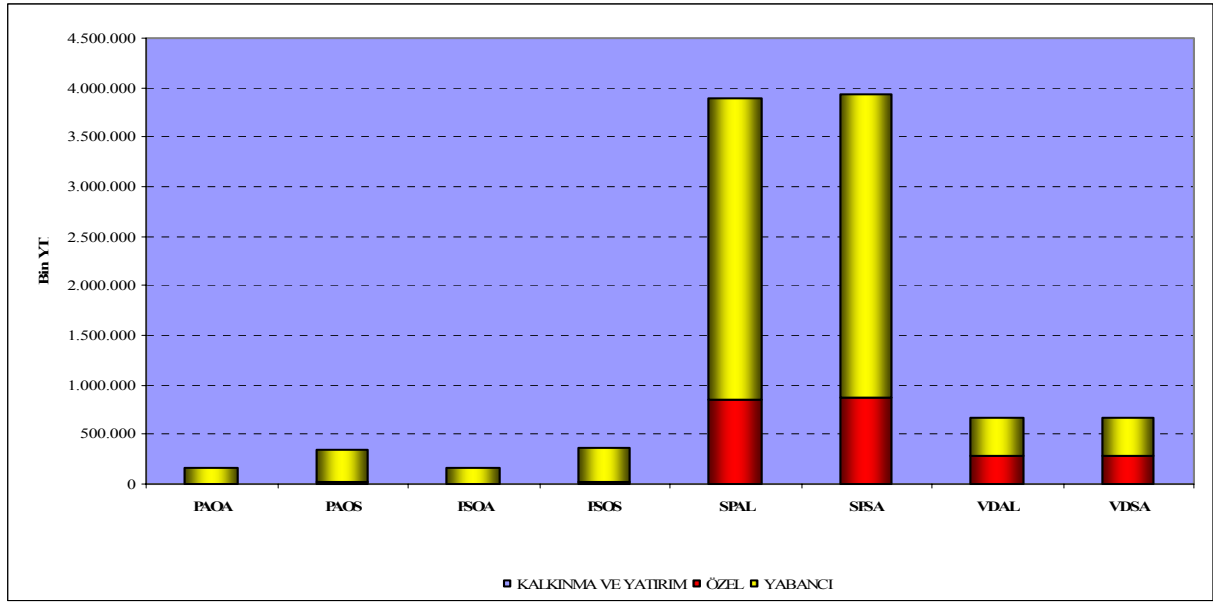
Grafik 16: Karşı Tarafı Türkiye’de Yerleşikler Olan Önem Arzeden Türev Sözleşmeler

Karşı tarafı Türkiye’de yerleşik kişi ve kurumlar olan türev sözleşmeler dikkate alındığında, daha önceki değerlendirmeler ile aynı sonuca ulaşılmaktadır. Gerçekten de genel toplamda en önemli paya sahip olan para swapları, bankalar tarafından Türkiye’de yerleşik olmayanlar ile gerçekleştirilmektedir. Buna karşın Türkiye’de yerleşik kişilerden çoğunlukla para opsiyonu satın alınmaktadır.

Bankaların kendi risk grubu ile akdettikleri türev sözleşmeler gerek kredi riski gerekse de türev sözleşmelerin sağladığı korumanın değerlendirilmesi açısından önem arz etmektedir.

Grafik 17: Bankaların Kendi Risk Grubu İle Gerçekleştirdikleri Önem Arzeden Türev Sözleşmeler (Mart 2006)

Bankaların kendi risk grubu ile akdettikleri türev sözleşmelerin boyutu sadece para swapları açısından önemlidir. Diğer türev ürün gruplarında kendi risk grubu ile yapılan sözleşmeler banka pozisyonları üzerinde herhangi bir etki yaratacak boyutta değildir. Para swaplarında ise ağırlıklı olarak yabancı bankalar kendi merkezleri veya ana ortaklıkları ile kontrat yapmaktadırlar. Özellikle yabancı bankaların Türkiye’de yerleşik şubeleri, bilanço içinde üstlendikleri pozisyonları ana merkezleri ile gerçekleştirdikleri hedge amaçlı türev sözleşmeler ile dengelemektedirler.

SONUÇ

Genel olarak değerlendirildiğinde yabancı para pozisyonlarının makul düzeyde seyrettiği ve bankacılık sistemi için büyük bir risk oluşturmadığı görülmektedir. Bununla birlikte, döviz kredileri ile dövize endeksli kredilerin boyutu dikkate alındığında, kur riskinin bankaların müşterileri olan firmalar tarafından taşındığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle, özellikle ekonomik aktivitenin yavaşladığı dönemlerde, firmalar üzerindeki kur riskinin bankacılık kesimine kredi riski olarak dönebileceği düşünülmektedir.

Yoğun dış kaynak kullanan ve gelişmekte olan ekonomilerden olan Türk ekonomisinde döviz kurlarının yükseldiği dönemler, genelde yabancı sermaye girişinde (çoğunlukla dışsal şoklardan kaynaklanan) ani azalma/kesintilerin (sudden stop) görüldüğü dönemlerdir. Böyle dönemlerde, sadece kur düzeyinde bir artış ortaya çıkmamakta faizler de etkilenmektedir. Faiz oranlarının yükselmesi nedeniyle faiz riski, öte yandan ekonomik aktivitenin daralması ve dolayısıyla dış kaynak kullanımının azalması nedeniyle de kredi riski artmaktadır. Dolayısıyla kur riskinin etkisi değerlendirilirken, faiz ve kredi riski gibi diğer piyasa riskleri de bütünün parçaları olarak ele alınmalıdır.

Yapılan araştırmalar⁴ enflasyon hedeflemesi uygulayan gelişmekte olan ülke ekonomilerinin, dış kaynak kullanımında meydana gelen ani azalma/kesilmelerden görece daha az zarara uğradığını göstermektedir. Çünkü:

- Enflasyon hedeflemesi uygulaması sırasında merkez bankası kurun düzeyine ilişkin bir taahhütte bulunmadığından başta bankacılık sektörü olmak üzere ekonomik birimlerin kur risklerini kontrol altında tutmaları gerekmekte,
- Dışsal şoklardan kaynaklanan ani azalmaların/kesilmelerin kur ve faiz düzeyinde sebep olduğu artışların etkileri diğer kur rejimlerine oranla zamana yayılmakta, ekonomik birimler oluşan yeni ekonomik ortama tepki verebilmek için zaman kazanmaktadır.

2006 yılı başından itibaren enflasyon hedeflemesi uygulanmakta olan Türkiye’de sözkonusu makroekonomik ortamın varolduğu düşünülmektedir. 2006 yılı Mayıs ayı başında büyük ölçüde dış kaynaklı gelişmeler tarafından şekillendirilen ve sadece Türkiye’yi değil, bütün gelişmekte olan piyasaları etkileyen hızlı fiyat hareketlerinin yakın gelecekte nasıl bir

⁴ Razin, A., Rubinstein, Y., “Evaluation of Currency Regimes: The Unique Role of Sudden Stops”, NBER, WP 11785, Nov 2005.

Caballero, R., Krishnamurty, A., “Inflation Targeting and Sudden Stops”, NBERWP 9599, April 2003

seyir izleyeceğinin henüz netleşmediği göz önüne alındığında, sermaye hareketlerinde dışsal şoklardan kaynaklanan olası bir azalma/kesilmeye karşı ekonominin tüm aktörlerinin risklerinin farkında olmalarının ve bu risklerden korunmak için gerekli tedbirleri almalarının, Türkiye'nin genel ekonomik istikrarı açısından en uygun yaklaşım olduğu düşünülmektedir.

Türk bankacılık sisteminin kur riski genel olarak değerlendirildiğinde;

- Sektörün dönem içinde net olarak açık pozisyon taşıdığı, dolayısıyla YPNGP/Özkaynak oranının genel olarak negatif olduğu,
- Sektörün YPNGP/Özkaynak oranının yasal sınırlar içinde olduğu,
- Bilanço içi net pozisyonun genel olarak açık olduğu,
- DE krediler ve bankaların yurtdışı teşkilatları tarafından Türkiye'ye kullandırılan krediler nedeniyle dolaylı bir kur riskinin oluştuğu,
- Bilanço içi net açık pozisyonun kapatılması için bilanço dışı işlemlerin giderek daha yoğun olarak kullanıldığı,
- Bilanço dışı işlemlerde farklı enstrümanlara başvurulmakla beraber pozisyon açıklarının kapatılmasında en fazla swap işlemlerinin ve ikinci olarak forward işlemlerinin kullanıldığı,
- Para opsiyonları, para swapları ve forward işlemleri toplamının Mart 2006 itibariyle toplam türev işlemlerin %82'sini oluşturduğu,
- Genel olarak swapların bankaların kendi pozisyonlarını hedge etme amaçlı, forward sözleşmelerin ise Türkiye'de yerleşiklerin pozisyonlarını hedge etmek amacıyla imzalandığı,
- Bankaların kendi risk grupları ile imzaladıkları türev sözleşmelerin yabancı banka gruplarının swap işlemleri dışında önemli bir hacme sahip olmadığı,
- Sektörün pozisyonunu önemli ölçüde, işlem hacminde en yüksek paya sahip olan özel bankalar grubunun pozisyonunun belirlediği,
- YPNGP/Özkaynak oranının, özel bankalar ve yabancı bankalar grubunda genel olarak negatif, kamu bankaları ile kalkınma yatırım bankalarında ve TMSF bankasında genel olarak pozitif seyrettiği,
- Banka gruplarının solo pozisyonlarında görülen genel trendin konsolide pozisyonlarında da mevcut olduğu,

- Tüm dövizler üzerinden işlem yapılmakla beraber yabancı para işlemlerin en yoğun olarak USD ve EUR ile yapıldığı, en fazla pozisyonun USD üzerinden açıldığı,
- Döviz cinsleri itibariyle taşınan pozisyonlardan USD ve EUR cinsinden pozisyonların banka bilançolarına etki edebilecek düzeyde faiz riski taıldığı ancak bu riskin TP pozisyonlardan kaynaklı faiz riskine kıyasla düşük seviyede olduğu,
- Bankacılık sektörünün genel yapısına paralel olarak borçlanmaların kısa vadeli, plasmanların uzun vadeli olmasından kaynaklı bir vade uyumsuzluğunun olduğu

tespit edilmektedir.

KAYNAKÇA

BIS, “*Triennial Central Bank Survey: Foreign Exchange and Derivatives Market Activity in 2004*”, May 2005,

Caballero, R., Krishnamurty, A., “*Inflation Targeting and Sudden Stops*”, NBERWP 9599, April 2003,

Razin, A., Rubinstein, Y., “*Evaluation of Currency Regimes: The Unique Role of Sudden Stops*”, NBER, WP 11785, Nov 2005,

www.tcmb.gov.tr